Ն. 1384 | 1890 ՅՈՒՆՎԱՐ 9 ՍԱԼԸ | 1307 Ճ.ԼՄԱԶԻ ԽԻԼ ԵՎՎԷԼ 29 | ԱԼԹԸՆՃԸ ՍԷՆԷ

ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

20 ՓԱՐԱ — 20 ՓԱՐԱ

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ԹԻՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

{صاحب امتياز: جيوه‌لكيان} ԽԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ جريدهٔ شرقيه

ԱՊՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

	12 այլըք	6 այլըք	3 այլըք
ՍԹԱՄՊՕԼ	140 ղշ.	70 ղշ.	40 ղշ.
ԹԱՇՐԱ	200 »	100 »	

Մէքթուպլէ 20 ղրուշտան

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Սթըր, Չէրիդէ ցինճի սահիֆէ ղրշ. 5
Դէօրտիւնճիւ սահիֆէ 11ի 10ր. հա. » 3
Մէկտուպը նաֆիյա տաիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ աքրճ օլունմայան էվրագ խատէ օլունմայաճագ տըր:

Իտարէխանէսի, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Նումէրօ 20 Ճիվէլէկեան մաթպաասընտատըր: Գեաֆֆէի մէվատը հագգընտա կաղըթլարըն սահիպ վէ մէսուլը ՑԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ մուտիրը մասուլ օլունա:

ԽԻՆՏԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ինկիլթէրա րէիսը վիւքէլասը վէ խարիճիյէ նազըրը Լօրտ Սալիզպէրինին մինազաա մատտէսինտէն տօլայը Բօրթուկալ հիւքիւմէթինէ իրսալ իթտիկի իւլթիմաթօմըն սուրէթը մութէրճէմէսի տիր.

«Ինկիլթէրա տէվլէթի' Բօրթուկալ հիւքիւմէթի թարաֆընտան վէրիլմիշ օլան թէէմինաթը քեաֆի վէ վաֆի ատտ իտէմէզ.

Մօզամպիգտէ պուլունան Ինկիլթէրա գօնսօլօսը վէքիլի' պին պաշը Սէրբա Բէնթօնըն մայէթինտէքի ասաքիրին Շիրէ, Գաթինկամ վէ Մագօլօ արազիսինտէքի մահալլը սաիրէյի իշղալ էյլէտիկինի վէ մէվգիլը մէզքիւրէնին թահքիմ իտիլէրէք տէրունլէրինէ ասաքիր մուհաֆազա պիլէ իգամէ խըլընմըշ օլտըղընը պա թէլէկրաֆ խապէր վէրմիշ տիր.

«Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի զիկրտէքի թալիմաթըն տէրհալ թէլէկրաֆ վասըթասըյլա Մօզամպիգէ իրսալընը չիտտէն արզու իտիյօր.

«Ելէվէլ Շիրէ սէվահիլինտէ վէ Մագօլօ վէ Մաշօնալանտ արազիսինտէ պուլունան Բօրթուկիզ ասքէրինի սէրիան չէքինիզ.

«Շու խապէր Մօզամպիգէ իրսալ իտիլմէյէճէք օլուրսա' Բօրթուկալ հիւքիւմէթի թարաֆընտան վէրիլէն թէէմինաթըն պիհիւքմ օլտուղը' Ինկիլթէրա տէվլէթի նէզտինտէ թէհագգուգ իտէճէկինտէն, չայէտ պու կիւն էօյլէտէն սօնրա ճէվապը մուվաֆագաթ վէրիլմէյէճէք օլուրսա' Ինկիլթէրա սէֆիրի Մ. Բէթէր պիճիւմլէ սէֆարէթ մէմուրլարըյլա պէրապէր Վիկօ լիմանընտա էմրէ մինթազըր պուլունան Ինկիլիզ նավ սէֆինէյէ րաքիպ օլարագ տէրհալ Լիզպօնտան հարէքէթ իտէճէք տիր.»

Բօրթուկալ խարիճիյէ նազըրընըն ճէվապը.

Բօրթուկալ հիւքիւմէթի' Ինկիլթէրրա իլէ գաթը մինասէպաթը սիյասիյէ խաթէյէքի մասանէսինի, պունտան թէվլիտ իտէճէք պիր ճիտալ հալլէրի նազարը տիքգաթէ ալարագ' տէվլէթը միւշարէյլէյհա Թարաֆընտան թագտիմ օլունան իքի նօթատա մուհարրէր մէթալիպի գապուլ իտէճէք տիր.

«Անճագ էսամիսի պէյան վէ թաատատ օլունան [illegible] Բօրթուկալ տէվլէթինին [illegible] հուգուգ իլէ Պէրլին մուգավէլէնամէսինին 12ինճի մատտէսի հիւքմիւնճէ' մէսէլէի մունազիունֆիհա իշիւն վասըթայի հաքեմէ մուրաճաաթ իթմէք հագգընը տա մուհաֆազայը վազիֆէտէն ատտ իտէր.

«Բօրթուկալ հիւքիւմէթի' Ինկիլթէրանըն թալէպինէ քէնտիսինէ վէրտիկի էվամիրի Մօզամպիգ վալիսինէ կէօնտէրէճէկինի պէյան էյլէր.»

Պուլկարիսթանըն' Ռուսիա ասաքիրի թարաֆընտան մուգատտէմա իշղալ օլունտըղը վագթ' Ռուսիա տէվլէթինին ասաքիրէ սարֆ իթմիշ օլտուղը մէպալիղէ մուգապիլ Պուլկարիսթանտան 21 միլյօն ֆրանգ իսթէտիկի հալտէ, Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի պունտան տօլայը Ռուսիայա ախճագ 10 ½ միլյօն ֆրանգ պորճլու օլտուղընը պէյան իտիյօր.

——

Մէմալիքը Իրանիյէտէն Համատան, Մալայէր վէ Նուզօվօտ չէհրլէրինտէ գօլէրա իլլէթինին հիւքմիւֆէրմա օլտըղը, վէ Նօյէմպէր 13տէն 25ինճի կիւնինէ գատար խանի 12 կիւն զարֆընտա 87 քիշինին իլլէթը մէզքիւրէտէն մութէէսսիրէն վէֆաթ էյլէտիկի' վարիտ օլան խապէրլէրտէն անլաշըլմըշ տըր.

——

Պէրլինտէն Մէ-Նտար կազէթասընա պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Մարսիլիա լիմանընտա լէնկէրէնտազ պուլունան Գօշէնէ նամընտաքի Ալէման վաբօրը իլէ Գօպհօ նամընտաքի Ֆրանսըզ վաբօրը Թաիֆէլէրի մէյանըն-տա պիր մինազաա վուգու պուլմըշ, վէ պու վագաայա սէպէպիյէթ վէրէն Ֆրանսըզ Թաիֆէսի օլուպ, Ալէման Թաիֆէլէրի զիյատէճէ հագարէթ կէօրմիւշ օլտուգլարը, մէսէլէ վաբօր գումբանյալարը խարէսինէ աքս իթմիշ, վէ Ալէման Թաիֆէլէրինէ մինասիպ մըգտար Թազմինաթը նագտիյէ իֆա օլունարագ իշ պէրթարաֆ իտիլմիշ տիր.

——

Ախիրէն Գահիրէյէ մուվասէլէթ իտէն Աֆրիգա սէյյահը մէշհուրը Մ. Սթանլէյէ Խտիվ հազրէթլէրի թարաֆընտան 1ինճի րիւթպէտէն Նիշանը Օսմանի, վէ մայէթինտէ պուլունան զապըթանա տախի միւխթէլիֆ րիւթպէլէրտէն Նիշանլար վէրիլմիշ տիր.

——

Սագսօնիա տուգասը բրէնս Ֆրէտէրիգ Օկիւսթ' թէպտիլը հավա իշիւն քէլէրէք Իսքէնտէրիյէյէ կիթմիշ տիր.

ԱՆԱՏՕԼՈՒ ՇԸՄԷՆՏՕՖԷՐԼԷՐԻ

Բարիզտէն Վիէննա կազէթալարընա կէօնտէրիլէն աթի խապէրլէր.

Գիրիսի' Գարատէնիզ սահիլինտէ քեաին Սամսուն իսքէլէսինտէն Սիվաս վէ Տիարպէքիր Թարիգիլէ Պաղտատա, վէ տիկէրի' Իսքէնտէրունտան Հալէպէ գատար էթէնտէն իքի շըմէնտօֆէր խաթթը ինշասը' հիւքիւմէթը Սէնիյէճէ բէք ճիտտի պիր սուրէթտէ էմէլ իտիլիրէք, պունտա տաիր իքի գումբանյա իլէ ճէրէյան իտէն միւզաքէրէ' ատէթա գաթիյէթ խապէրն պիր սուրէթտէ Նէթիճէլէնտիրիլմիշ տիր. Պունլարտան պիրինճի խաթթը հիւքիւմէթը Սէնիյէ քիլօմէթրօ պաշընա 13000, վէ իքինճի խաթթա 10000 ֆր. հասըլաթը սաֆիյէ թէէմին էյլէմէքտէ պուլունուպ, անճագ Իզմիտ-Էնգիւրէ խաթթընըն միւթէահհիտի օլան գումբանյանըն հագգը րիւճհանը պուլունտուղունտան, պու թէքլիֆ էվվէլա մէզքիւր գումբանյայա պէյան իտիլմիշ իտի.

Շիրքէթը մէզքիւրէ' թէքլիֆը մէզքիւրէտէն իսթիֆատէ իտէրէք, շուգատար քի հիւքիւմէթը Սէնիյէ պու գատար մասարիֆը թէշվիգիյէյի պիր ազ տահա արթըրաճագ օլուր իսէ իքի քէնտիսինէ թէէմինաթ պիլէ իւրիմէկի չարթ գոյմըշ տուր. Տիմէք օլույօր քի, հիւքիւմէթը Սէնիյէ հասըլաթը չօղալթըրըլմասընա լիւզում կէօրմէյէճէք օլուր իսէ, Իզմիտ-Էնկիւրէ գումբանյասընըն քէֆ ֆիքրէ պիթմիշ օլմասը գաթիյէթ հիւքմինի ալմըշ սայըլաճագ տըր.

Իքինճի գումբանյա իսէ, Բարիզին Տէօ Բարշի շիրքէթի օլուպ, ըՍթամպօլտա պուլունան վէքիլի Մ. Շարլ Գօթար' Նաֆիա նէզարէթիլէ միւզաքէրէյէ կիրիշմիշ, վէ Անատօլու շիրքէթը մէվճուտէսի պէր մինվալը մուհարրէր քէֆ խաթ իթմէքսիզին տօլայը իշ հէման Տէօ Բարշի շիրքէթի իւզէրինտէ Թէգարրըր էյլէմէքտէ պուլունմըշ տըր. Մ. Գօթարըն վէրտիկի մալումաթա կէօրէ, հիւքիւմէթը Սէնիյէ պու էհէմ շըմէնտօֆէր խաթթլարը իշիւն Ֆրանսըզ սէրմայէսինի տիկէր սէրմայէլէրէ Թէրճիհ էյլէմէքտէ իմիշ.

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

(Աժանս տը Գօնսթանթինօբլ)

Բէթէրսպուրկ 19 յունվ.

Խէնիւզ Թէտարիքըաթը ասքէրիյէնին մուվաֆֆագըյէթլէ իճրասը իշիւն իճապ իտէն Թէտապիրի իթթիխազ իթմէք իւզրէ պիրի հարպիյէ նազըրը ժէնէրալ Վանօվսքինին, վէ տիկէրի տէ Թօրբէ ժէնէրալլարընտան Սօֆիանօֆըն րիյասէթլէրի Թահթընտա օլմագ պա էմրը իմբէրաթօրի իքի գօմիսիօն մուվազզաֆ Թային օլունմըշ տըր.

Ռօմա 19 յունվ.

Խունան գրալը Եօրկիօս իլէ Ռումանիա գրալը Շարլըն' Իթալիա վէլիի ահտը բրէնս Վիգթօր Էմմանուէլին քէնտի սէրայլարընտա միսաֆիր բէթթէն իգամէթէ մուվաֆագաթ իթմէսինի վէլիի ահտը միւշարիլէյհէն մուսիրրէն րէճա իթմիշ օլտուգլարընը Աժանս Սթէֆանի իյան ու իսպար էյլէյօր.

Ռօմա 19 յունվ.

Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթինին Ռօմա սէֆիրի Մ. Մարեանի' պիր չիտտէթլի կէօգիւս նէզլէսինէ տութուլար օլարագ վէֆաթ իթմիշ տիր.

Թուրինօ 18 յունվ.

Իթալիա գրալը Ումպէրթօնըն պիրատէրի տուգ տ'Աուսթ' այինը րուհանի իճրա օլունտըգտան սօնրա ագշամ սաաթ 7 րատտէլէրինտէ վէֆաթ իթմիշ. Կիւնտիւզին միւթէվէֆանըն ահվալը սըհհիյէսինտէն' պիւթիւն Էճնէպի հիւքիւմտար սէրայլարընա թէլէկրաֆ վասըթասըյլա իթթիլա վէրիլմիշ տիր. Գրալ Ումպէրթօ' սապահ պուրայա կէլիպ տօղրուճա սէրայա կիթմիշ տիր. Միւշարէյլէյհ' պիրատէրինին աղըր յաթմասընը տույար տույմազ, գրալիչայա պա թէլէկրաֆ մալումաթ վէրմիշ տիր.

Էօյլէտէն գարտինալ Ալիմօնտա' խասթայը զիյարէթէ կէլմիշ տիր. Խասթա վէֆաթ իթտիքտէն սօնրա, գրալ Ումպէրթօ' րէիսը վիւքէլա Մ. Գրիսբիյէ աթիտէքի թէլէկրաֆը կէօնտէրմիշ տիր.

«Սէվկիւլճէյշ պիրատէրիմ սաաթ 7յէ չէյրէք գալարագ վէֆաթ իթտի. Միւշարէյլէյհին սոն քէլամը' մէմլէքէթ իլէ ասքէրէ օլան թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթինէ տաիր իտի, վէ վազիֆէյի էօլիւմսիւնտէն նաշի միւճէրրէպ պուլունտուղու մուհապպէթի նիշանէթինտէ խըրմէթ իտէճէնէ կէօնէ միւթէէսսիֆ իտի. Գալպէն մինսաթլարըն էլէմ օլուպ պուլունաճագ հալտէ էյլէնիզի սըգարը».

Մուհիպպիք խալիսինիզ
ՈՒՄՊԷՐԹՕ

Մ. Գրիսբի պիր միւէսսիր Թազիյէթնամէ թէլէկրաֆըյլէ գրալա ճէվապ վէրտի. Վէֆաթըն վուգուը պիւթիւն Էճնէպի հիւքիւմտար սէրայլարընա թէլէկրաֆլա իպլաղ օլունտու. Տիւն տը ժէն իլէ զէվճէսի վէֆաթտան խապէր ալտըգլարընտա սէրայա ավտէթ իթթիլէր.

Գրալ միւթէվէֆանըն զէվճէսի վէ չօճուգլարը վէ բրէնսէս Գլօթիլտա—Նաբօլէօն իլէ պէրապէր ճէնազէնին պաշընտա գալտը. Ճէնազէ ալայը սալը կիւնիւ իճրա օլունաճագը միւհթէմէլ տիր. Թուրինօնըն չահաֆէթի սընըֆ էհալիսինտէն պիր չօգ գալապալըգ սէրայա կէլիպ, զիյարէթ տէֆթէրը մախսուսընա իմզալէրինի գայտ իթմիշլէր տիր. Իթալիանըն հէր թարաֆընտա նէ գատար թէվարիլէ պէլէտիյէ վար իսէ, ճիւմլէ թարաֆընտան թաազիյէթնամէ թէլէկրաֆլարը չէքիլմիշ, վէ Թէաթրօլար տախի գաբաթըլմըշ տըր.

Բարիզ 19 յունվ.

Մէպուսանտան Մ. Բէյթրալ' 100 տէ 4½ ֆաիզլի Ֆրանսըզ էսհամընըն' իսթիգրազ օլարագ Թէպտիլ վէ Թէճտիտ օլունմասընա տաիր չըգան չայիալար իւզէրինէ հիւքիւմէթէ իրատը սուալ իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուղընը մալիյէ նազըրը Մ. Ռուվիէյէ Թէպլիղ ու իշար իթմիշ օլմագլա, նազըրը միւշարէյլէյհ պու մատտէ հագգընտաքի նիյաթը հէնուզ գարարկիր օլմատըղընտան պահսիլէ, իրատ իտիլէճէք սուալէ ճէվապէն իֆատէ վէ պէյան իլէ պէրապէր, պէօյլէ պիր սուալին միւչքիլաթ պրագապըլէճէկինի տախի իլավէթէն պէյան իթմիշ տիր.

Մուխալիֆ ֆըրգա' խարիճիյէ բօլիթիգասը իւզէրինէ խարիճիյէ նազըրը Մ. Սբիւլլէրէ իրատը սուալ իտէճէք օլուր իսէ, միւշարէյլէյհ' մուհաֆազաի սուլհ ու սալահ հագգընտաքի հիւսնի նիյաթը իւզէրինէ Թէէմինաթ իթմա էյլէյէճէք տիր. Րէիսը ճիւմհուր Մ. Գառնօ տախի ախիրէն պու խուսուստա Թէէմինաթ վէրմիշ տիր.

(Աժանս Օէթէնրօլ)

Բարիզ 20 յունվ.

Մէճլիսը մէպուսանըն տիւնքի իճթիմաը կիւրիւլթիւ վէ պաթըրթըլը օլուպ, Պուլանժէ թարաֆտարը օլան մէպուսլար' միւմանէաթ բօլիթիգալարընտա տէվամ իտէրէք, Մ. Ժօֆրէնի իրատը Նութգ իթմէքտէն մէն իթմէք իսթէմիշլէր իսէ տէ, րէիս պունլարտան Մ. Մ. Տէրուլէտի, Միլվուայը վէ Լակէրի մէճլիստէն տիշարը աթթըրարագ խատէի ասայիշ ու ինթիզամա մուվաֆֆագ օլտու. Պուլանժէ Թարաֆտարը օլան տիկէր մէպուսլար պու հալի կէօրիւնճէ, մէճլիս սալօնընտան ալըգ խիւրիւճ իթթիլէր. Պունըրլա պէրապէր մէճլիս տէվամ իտուպ, Մ. Ժօֆրէն' սէրպէսթճէ վէ սէօզիւ գամ օլունմագսըզըն իֆատէի մէրամ իթթի պիլտի.

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Իթալիա գրալընըն պիրատէրի տուգ Տ'Աուսթըն վէֆաթընտան տօլայը Թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն Ումպէրթօյա պիր Թաազիյէթ թէլէկրաֆը քէշիտէ պույուրուլտըղը տահին խապէր իտիլմիշ իտի. Մուախխըրէն իսթիխպար օլունտուղընա կէօրէ, գրալ Ումպէրթօյա օլ վէճհ իլէ թէլէկրաֆ քէշիտէսինտէն պաշգա Մապէյնը հիւմայունըն իլէ Պապը Ալիտէն Իթալիա սէֆարէթինէ մէմուրը մախսուսլար իրսալիլէ պուրատա տախի թաազիյէթ իֆա պույուրուլմըշ տըր.

Տուգ տ'Աուսթ 1845տէ տիւնեայա կէլմիշ, վէ 1867տէ բրէնսէս Մարիա իլէ էվլէնիպ 1886տա զէվճէսի վէֆաթ իթմէսինէ մէպնի պունտան պիր սէնէ գատար ազատէ պրէնս Ժէրօմ Նաբօլէօն իլէ քէնտի հէմշիրէսի բրէնսէս Գլօթիլտէնին քէրիմէսի խանըմ քէնտի էնիշտէսի իլէ թէքրար էվլէնմիշ, վէ իլք զէվճէսինտէն 2 էրքէք վէ 1 գըզ էվլատը օլտըղը կիպի, իքինճի զէվճէսինտէն տախի պիր էրքէք էվլատը օլմըշ տըր.

—Ռուսիա տէվլէթինին Աթինա սէֆիրլիկինէ թային օլունան սապըգ Տէրսաատէթ սէֆարէթի միւսթէշարը Մ. Օնու' ֆամիլիասըյլա պէրապէր տիւն մահալլը մէմուրիյէթինէ միւթէվէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմիշ օլմագլա, պէրապէր թէշյի մագամընտա Սատարէթտէն Թէրճէման Վէքիլ Էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ Խարիճիյէ Թէրճէմանը Կիւլապիան Միքայէլ Էֆէնտի վափօրա գատար կիթմիշլէր տիր.

Մ. Օնունըն Կիրիտ հագգընտա Բ. Թիլաֆքէարանէ Թալիմաթ ախզ իթտիկի պէյնէլմիլէլ զաննի իտիլմէքտէ տիր. Ռուսիա տէվլէթի' պու պապտա սաիր տէվլէթլէրէ իթթիֆագ իթմիշ օլմագլա, Մ. Օնու' Եունանա Շարքըն սուլհ ու սալահընը պօզաճագ հէր նէվ թէշէպպիւսատէն իճթինապ իթմէսինի թավսիյէ իտէճէք իմիշ.

—Իզմիտ վէ Զանագ Գալէ ճիվարլարընտա ախիրէն զիյատէսիյլէ գար եաղըպ չէտիտ պիր գըշ հիւքիւմինի իճրա իտիյօր իմիշ.

—Իզնիք Ռում մէթրօբօլիտի Սօֆրօնիօս էֆ. տիւն Ֆէնէրտէ վէֆաթ իթմիշ տիր.

—Ֆիլիպէ Ռում մէթրօբօլիթլիկինէ թային իտիլէն Պէյօղլու Ռում բիսգօբօսու Թօթիօս էֆ.նին մէմուրիյէթը ճէտիտէսի' Պուլկար հիւքիւմէթինճէ թաստիգ օլունմըշ տըր.

—Ատանա վալիլիկինէ նասպ օլունան Շաքիր բաշա հազրէթլէրի' մահալլը մէմուրիյէթինէ կիթմէք իւզրէ Մագնիսատան Տէրսաատէթէ հարէքէթ իթմիշ տիր.

—Սէրքուրէնաի հազրէթը Շէհրիարի Օսման պէյ իլէ Ֆէրիգ Պըլինտօ բաշա հազրէթլէրի խասթալանմըշլար տըր.

—Սաբրէտար ճինայէթը մահքէմէսինին 3ինճի մուհաքէմէսի կէլէճէք բազար էրթէսի իճրա օլունաճագ տըր.

—Վուգուը վէֆաթընը տահին խապէր վէրտիկիմիզ Սթրիքէր (Բաշիտ) բաշանըն ճէնազէ ալայը տիւն իճրա օլունմըշ, ճէնազէ Պէյօղլունտա Բրուսիա խասթախանէսինտէն գալտըրըլարագ, պիր մըգտար ասաքիրը Շահանէ' սիլահլարընը պաշ աշաղը Թութմագտա օլտըգլարը, վէ ճէնազէ արապասը էօրթիւսինին գօրտօնլարընը Կօլց վէ Վիթալիս բաշալար իլէ զէվաթը սաիրէ Թութմագտա պուլունտըգլարը, վէ ասքէր մուզիգասը մաթէմ հավալարը չալմագտա օլտըղը հալտէ Ֆէրիքէօյ գապրիսթանընա նագլ ու տէֆն օլունմըշ տըր. Ճէնազէ ալայը Մէքթէպի հարպիյէ էօնինէ կէլտիքտէ պիլճիւմլէ զապըթան վէ չակիրտան' մէքթէպ գաբուսընա չըգարագ րէսմի իհթիրամ իֆա իթմիշլէր, վէ ճէնազէ ալայընտա Ալէմանիա սէֆիրի իլէ սէֆարէթ մէմուրինի վէ մայէթ վաբօրը գումանտանը հազըր պուլունմըշլար տըր.

—Էրզրում, Սիվաս, Էնգարէ, Սուրիա, Ատանա վէ Գօնեա վիլայէթլէրինտէ միւճէտտէտէն պիրէր նիւմունէ չիֆթլիկի ինշասընա թէշէպպիւս իտիլտիկի' Բարիզ կազէթալարը Թարաֆընտան քէմալը թահսին իլէ իյան օլունարագ, Զըրաաթ նէզարէթի Թարաֆընտան պու չիֆթլիքլէրտէ էքիլմէք իշիւն հէր նէվ Թօխումլարըն էն ալէա ճինսինտէն լիւզումը մըգտարընըն իրսալը տէ Բարիզ Թօխումճուլարընա էմր ու իշար գըլընտըղընը մէտհ ու սէնա իլէ խապէր վէրիյօրլար.

—Էտիրնէ, Պրուսա վէ Իզմիր վիլայէթլէրինտէն պաշլայարագ Թէքմիլ վիլայէթլէրտէ էյթամ սանտըգլարընըն Թէֆթիշը մուամէլաթը զըմնընտա վիլայէթլէրտէ վալիլէրին, սանճագլարտա մութասարըֆլարըն րիյասէթլէրի Թահթընտա օլմագ, վէ ազասը մէրքէզ նաիպի, միւֆթի վէ տէֆթէրտարլարտան, վէ սանճագլարտա նաիպ, մուհասէպէճի վէ մահալլի միւֆթիլէրտէն միւրէքքէպ պիրէր գօմիսիօն թէշքիլ օլունարագ նէթիճէսինին իշարը, վէ պու գօմիսիօնլարըն հիսապ մաքամընտա Սաատէթտէն վիլայէթլէրէ էմր պուլունմըշ, վէ պու էմր մուճիպինճէ Պրուսատա թէշքիլ օլունան գօմիսիօն իշէ միւպաշէրէթ էյլէմիշ տիր.

—Մէճլիսը Մալիյէ րէիսի Իպրահիմ էֆ. հազրէթլէրի 15 կիւնտէն պէրու խանէտէ պուլունմասը հասէպիյլէ մէմուրիյէթինէ կէլէմէքտէ իտի իսէ տէ, պու քէրրէ քէսպը աֆիյէթ իտէրէք, տիւնտէն իթիպարէն վազիֆէսինէ պաշլամըշ տըր.

—Տիւն Պուլկարիսթան գաբու քէհեասը Մ. Վուլգօվիչ' չըմէնտօֆէրլէ Պուլկարիսթանտան Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր.

—Միտիլլիտէքի զէլզէլէ միւսապինինին ահվալինի Թահգիգ զըմնընտա ճէզիրէի մէզքիւրէյէ կիտէն Շէհրէմանէթի մէճլիսի րէիսի Ասըմ բաշա հազրէթլէրի իլէ Խավերանը Շէհրէմանէթ պին պաշը Իսմայիլ պէյ Միտիլլիտէն տիւն Տէրսաատէթէ կէլմիշլէր տիր.

—Տիւն միւխթէլիֆ իսքէլէլէրտէն 700 նէֆէր խըթիյաթ ասքէրի Տէրսաատէթէ կէլիպ, պունլարըն 480 նէֆէրի Գարատէնիզէ վէ 130 նէֆէրի Իզմիր վէ Մուտանեայա կէօնտէրիլմիշ, վէ գուսուր գալան 90 նէֆէր' Պահրիյէ խըթիյաթը օլուպ, օնլար տախի գարիպէն մէմլէքէթլէրի ճանիպինէ կէօնտէրիլէճէքլէր իմիշ.

—Օրմանլարտա պուլունան հէր ճինս աղաճտան պէհէրի պիր մէթրօ ուզունլուղընտա օլմագ իւզրէ պիրէր քիւթիւք քէսթիրիլէրէք, պունլարըն պաշգա մահալլէրտէ ազ պուլունան' խասոտ հիչ պուլունմայան մէյվէլի վէ մէյվէսիզ աղաճլարտան 4էր 5էր ֆիտանլա պէրապէր իրսալի' շէրէֆսիւտուր պույուրուլան իրատէի Սէնիյէ մուճիպինճէ մապէյնը հիւմայուն պաշ քիթապէթինտէն վիլայաթը Շահանէյէ պա թէլէկրաֆ Թէպլիղ ու իշար պույուրուլմուշ տըր.

—Ասաքիրը Շահանէյէ վէրիլէճէք Մավզէր Թիւֆէնքլէրինէ մախսուս օլմագ իւզրէ բիյատէ Թալիմի մուալլիմի Ալէմանիալը Գամբհաուզէն բաշա Թարաֆընտան գալէմէ ալընըպ մուախխէրէն Թիւրքճէյէ Թէրճէմէ իտիլէն Թալիմնամէնին Գապը Սէրասքէրիտէ էրքեանը հարպիյէ տաիրէսինտէ Թէտգիգ օլունմասընա իրատէ Շահանէ սատըր օլմագլա, մայէթը Սէնիյէ էրքեանը Ֆէրիգի Րիզա բաշա հազրէթլէրինին Թահթը րիյասէթինտէ Թէտգիգ գօմիսիօնը ասքէրիյէ Թէշքիլ օլունմըշ տըր.

—Իլթիհագ խաթլարընըն ինշասընըն խիթամըյլա Սթամպօլ վէ Էվրօբա արասընտա եօլճու գաթարլարընըն իշլէմէյէ պաշլամալարը իւզէրինէ Ռումէլի չըմէնտօֆէրլէրի իլէ կէլէնլէրին տօղրուճա Պէյօղլունա գատար կիթմէլէրի իշիւն Էտիրնէ գաբուսը խարիճինտէն վէ Էյուպ արգասընտան Քեաղըթխանէ Թարիգիլէ Պէյօղլունա պիր չըմէնտօֆէր խաթթընըն ինշասը Թասավվուր իտիլմիշ օլտըղը մալում տըր.

Վուգու պուլան իսթիխպարըմըզա կէօրէ, պէօյլէ պիր Թասավվուր' Թրամվայ խարէսինտէ տախի մէվճուտ օլարագ, Սիրքէճի իսթասիօնընտան Համիտիյէ ճատտէսինէ գատար պիր գաչ եիւզ մէթրօլըգ Թրամվայ խաթթը Թէմտիտ իտիլիպ տէ պիր տէ Էմին Էօնիւ խաթթը' քէօբրիւ վասըթասըյլա Գալաթատաքի Գարաքէօյ խաթթընա իլսագ իտիլէճէք օլուր իսէ, չէօյլէ զահէթ էհվէն պիր սուրէթտէ Սիրքէճի իսթասիօնընը Պէյօղլունա րապթ իթմիշ, վէ եօլճուլարը Թրամվայ իլէ նագլ էյլէմիշ օլաճագլար իմիշ.

Եէնի քէօբրիւնիւն պէօյլէ իւաթիւնտէն կէչիրիլէճէք օլան Թրամվայ վակօնը աղըրլըղընա մուգավէմէթէ Թէհամմիւլի' լիւզումընտան զիյատէ օլուպ, հաթթա քէօբրիւտէն Թօբ տախի կէչիրիլմէսիլէ միւճէրրէպ օլտուղընտան, իշին պու ճիհէթի մումանաաթը հէնտէսիյէ իգա էյլէմէքտէ իսէ տէ, րիվայէթէ կէօրէ, պունտան էվվէլ գարլը վէ րիւզկեարլը հավալարտա քէօբրիւ եօլճուլարընը Թրամվայ կիպի մահֆուզ պիր չէյ տէրունինտէ կէչիրմէք իշիւն ապտը Թասավվուր օլունան չիրքէթ' Պահրիյէ նէզարէթինէ մուրաճաաթ էյլէտիքտէ, իւմուր էյլէտիկի միւսաատէյէ մազհար օլամամըշ պուլունտըղընտան, Թրամվայ չիրքէթինին իշ պու րիվայէթ տիւշիւնտիւրմէքտէ իմիշ.

Հէր հալտէ քէօբրիւնին Թէհամմիւլի լիւզումընտէն բէք զիյատէ ֆազլա օլարագ վարիտաթը Էհէմմիյէթինի տէ Թէքսիրէ մէտար օլաճաղը տէրքեար պուլունան իխթիրաը մէզքիւր' Պահրիյէ նէզարէթինին իսթիհսալը մուվաֆագաթընտան իւմիտլէր միւնգաթի պուլունմամաղլա, Թրամվայ խարէսի' գարիպէն պու Թէճրիւպէյէ միւպաշէրէթ էյլէյէճէք իմիշ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայիսմ օլտըղը իւզրէ, Գատըքէօյիւն Արամեան մէքթէպի մէնֆաաթընա օլմագ իւզրէ, Կիւլպէնկեան իզզէթլու Համբի Սարգիս էֆ.նին Թահթը րիյասէթինտէ պիր գօմիթէի մախսուս մարիֆէթիլէ կէլէճէք փէտրուարըն 3ինճի ճումա էրթէսի ագշամը Գատըքէօյ Թէաթրօսընտա միւքէմմէլ պիր պալօ վէրիլէճէք օլմագլա, մէաարիֆին Թէրագգիսինէ խըզմէթ' վաճիպէի զիմմէթը համիյէթ օլմասընա մէպնի պիլխասսա գարիլէի մէզքիւրէ միւթէպէրրանը էհալիսինին' մէզքիւր պալօյը Թէշրիֆ բաղպէթ իտէրէք, հասըլաթըն քէսրէթ իւզրէ օլմասընը մուճիպ օլաճագլարընտա իշթիպահ օլունամազ.

——

Պունտան 3—4 սէնէ ագտէմ Բաթրիգխանէ Թարաֆընտան պիր Ժապունեալ Տուզար իլէ պիր տէ կօնդակ ախզ իթմիշ օլան Սիվաս բաբազլարընտան Տ. Գաբրիէլ քահանայ' չէհրը մէզքիւրտէ էրքէք վէ գըզ չակիրտանա մախսուս պիր մէքթէպ թէէսիսի մագսատըյլէ իանէ ճէմինէ չըգըպ, Ռուսիայա ազիմէթլէ օրատա 750 լիրա գատար Թօբլամըշ, վէ էլան Օտէսատա պուլունուր. Եագընտա Տէրսաատէթէ կէլէրէք պուրատա տախի օլ մագսատլէ իանէ ճէմ իտէճէք իմիշ.

1889 ՎԷ 1890

ԿԷՉՄԻՇ ՊԻՐ ՍԷՆԷՆԻՆ ՄԻՐԱՍԼԱՐԸ

Գ.

1889 սէնէսի՝ Ռուսիա իչին բըլահամ վէ Թէնսիգամ սէնէսի օլտը. Ռուսիա կիպի վասի արազիյէ, վէ պիր գըսմը նիմ մէտէնի օլան միլլէթլարճա էհալիյէ մալիք օլան պիր տէվլէթ իչին՝ արզու խոլունտիկի հալտէ՝ իճրա օլընաճագ բըլահամ վէ Թէնսիգամ հիչ պիր զէման էքսիք տէյիլ տիր. Ռուսիա իչին «սուլհբէրվէրանէ մուվաֆֆագըյէթլէր» տաիրէսի՝ Եվրոբա տէվլէթլէրինին էքսէրինտէն տահա վասի տիր. Ռուսիատա պիր տիրլօմաթ, վէ համթա պիր ասքէրին՝ քէնտի նամընա պիր չէրէֆ գազանտըրմագ իչին՝ մութլագա մուհարէպէ արզուսընտա պուլընմասընա լիւզում եօգ տըր. Գաֆգասյա, Վասաթի Ասիասա, Սիպէրիասա, Մանչուրի հուտուտընտա՝ մէտէնիյէթ, մէրագգը, վէ Թիճարէթ նօգթայի նազարընտան եաբըլաճագ պինլէրճէ չէյլէր վար տըր քի, չան գազանմագ արզուսընտա պուլընան պիր տիրլօմաթ իչին էն բալըգ ղալէպէլէրտէն տահա զիյատէ չէօհրէթէ վէսիլէ օլապիլիր. էզճիւմլէ պու պապտէ պիր միսալ օլմագ իւզրէ ինչաաթը պունտան իքի սէնէ էվվէլ իքմալ օլընան Վասաթի Ասիա տէմիր եօլ խաթթընը կէօսթէրմէք միւմքին տիր. պիզտէն ֆարգլը սուրէթտէ տիւշիւնէնլէր տէ պուլընապիլիր. Ֆագաթ պիզ պու խաթթը ինչա իտէն զաթըն՝ չէրէֆինի Սգօպէլէֆլէրտէն, վէ Թօթլըպէնլէրտէն զիյատէ աստ իթմէքտէ գաթան Թէրէտտիւտ իթմէյիզ.

Իչին ֆէնա եէրի չուրասը տըր քի՝ Ռուսիատա Բանսլավիսթլէրտէն վէ պազը սապըրսըզ ասքէրլէրտէն միւրէքքէպ օլան պիր ֆըրգա՝ Ռուսիա տէվլէթինին տայմա պէօյլէ բըլահամքէարանէ իչլէր իլէ մէչղուլ օլմասընա մանի օլուր. համթա՝ պու ֆըրգանըն աթվար վէ հարէքէաթը՝ չօգ տէֆա՝ Ռուսիանըն բըլահամ իլէ կէչիրտիկի զէմանլարըն պիլէ՝ բըլահամ իճրասը էմրինտէ ճիտտի պիր ազմ վէ արզուտան զիյատէ, չիտտէթլի պիր մէսլէքէ հազըրլանմագ իչին պիր սապը զէմանը աստ օլընմասընը մուճիպ օլմուչ տըր.

Ֆագաթ Ռուսիանըն բօլիթիգասը խըմէր մուվաֆֆագ պիր չէյ օլսուն, խ՛սթէր պու մէսլէքտէ տէվամ իչին վէրիլէն գաթի պիր գարարըն նէթիճէսի պուլընսուն՝ չուրասը մուհագգագ տըր քի՝ Ռուսիա տէվլէթի կէչէն 1889 սէնէսի զարֆընտա՝ պաչլըճա՝ տախիլի իչլէրինի ինթիզամա գօյմագլա մէչղուլ պուլընմըչ, վէ պու խուսուստա խայլի մուվաֆֆագըյէթ տէ հասըլ էյլէմիչ տիր.

Էզճիւմլէ կէչէն 1889 սէնէսի զարֆընտա Ռուսիանըն ազտ իթտիկի իքի պէօյիւք իսթիգրազ, պու տէվլէթին մուգատտէմա մէվգըի Թէտավիւլէ իխրաճ իթմիչ օլտըղը իսթիգրազ Թահվիլաթընըն բիւյատան Թօբլանմասըյլա անլէրին եէրինէ տահա էքսիք ֆայիզլի եէնի Թահվիլաթ իխրաճընը մուճիպ օլտըղը ճիհէթլէ՝ Ռուսիա տէվլէթինին ումուրը մալիյէսինի ինթիզամա գօյմասը իչին կիւզէլ պիր մուվաֆֆագըյէթ Թէչքիլ իթտիկի կիպի, Ռուսիանըն Շարգ իսթիգրազը Թահվիլաթընըն Թէպտիլի մագսատիյլէ պու տէֆա ազտ խոլմէք իւզրէ պուլընան եէնի իսթիգրազ տախի՝ պու պապտէ եէնի պիր մուվաֆֆագըյէթ տահա օլաճագ տըր.

Տէվլէթլէրին՝ սուլհ զէմանլարընըն իսթինզար իթտիկի միւսայիտ վէսիլէլէրտէն պիլ իսթիֆատէ՝ ումուրը մալիյէլէրինին բըլահը իլէ իչթիզալ իթմէլէրի, վէ էզճիւմլէ մուգատտէմա պինիսալէ տըղը ֆաիզլէրլէ ազտ խոլմիչ օլան իսթիգրազլարըն եէրինէ տահա ազ ֆաիզլի իսթիգրազլար իխրաճընա մուվաֆֆագ օլմալարը մէմնունիյէթլէ Թէլագգը օլընաճագ չէյլէրտէն տիր. Ռուսիա տէվլէթինին՝ 1889 սէնէսինտէ ազտ իթտիկի իքի իսթիգրազըն պէտէլի 200 միլիոն ֆրանգը միւթէճավիզ իտի. պու քէրրէ ազտ օլընան եէնի իսթիգրազ տա պունա խըսվէ օլըրը իսէ՝ Ռուսիա մալիյէ նազըրը Մ. Վիչնէկրատսքիյինին պու սէնէ զարֆընտա իսթիհսալ իթտիկի մուվաֆֆագիյէթին խայլիճէ միւհիմ օլտըղը գօլայլըգլա անլաչըլըր.

* *

Ումուրը մալիյէյէ աիտ օլան պու մուվաֆֆագիյէթ պէրթարաֆ իտիլտիկի հալտէ՝ ումուրը խարիճիյէտէ՝ Ռուսիա տէվլէթինին Պալգան իչլէրինտէ՝ քէնտիսինէ միւսայիտ աճվալ զուհուր իթտիքճէ՝ իսթիֆատէ էյլէմէքլէ պէրապէր, սուրէթը ումումիյէտէ պիթարաֆլըգ մէսլէքինտէ եէնէ քէմաֆի-իս-սապըգ տէվամ էյլէտիկինի կէօրիւրիւզ.

Սըրպիսթանտա գըրալ Միլանըն իսթիֆասըյլա՝ Ռուսիայա մէյլի մաալիւմ օլան Մ. Րիսթիչին րիյասէթի Թահթընտա պիր հէյէթը նիյապէթ Թէչէքքիւլ իթմէսի, վէ Աւսթրիա Թարաֆտարը օլան «բրօկրէսիսթ» ֆըրգասընըն մաղլուպիյէթի պիր գաթ տահա գուվվէթլէնէրէք, Ռուսիա Թարաֆտարը օլան ռատիգալ ֆըրգասընըն պէօյիւք պիր էքսէրիյէթլէ մէվգըի իգթիտարա կէլմէսի, վէ միւթէաքըպէն տախի, գըրալ Միլանըն մուխալէֆէթինէ րաղմէն՝ գըրալիչա Նաթալինին Պէլկրատա կիտմէսի, օրատա իգամէթէ պաչլամասը՝ կէչէն սէնէ զարֆընտա Պալգանլարտա Ռուսիա բօլիթիգասը իչին միւսայիտ զէմինլէր հազըրլամըչ տըր. Ռուսիա զուհուրինէ էլ ալթընտան չալըչմըչ օլտըղը պու վէսիլէլէրտէն՝ Պալգանլարտա քէնտի նուֆուզընը պիր տէրէճէ օլսուն Թագվիյէ իթմէք, վէ— Ավսթրիանըն Պուլկարիսթանտաքի մուվաֆֆագըյէթինէ գարչը— Սըրպիսթանտա օլսուն անտէն աշըր ինթիզամ իւլէմէք իչին՝ իսթիֆատէ իւլէմիչ իսէ տէ, պիլֆիիլ միւտախէլէլէրտէն վէ քէնտիսինէ միւսայիտ օլան րատիգալ ֆըրգասընը Ավրութրիալը լիւզումմինտէն զիյատէ կիւճէնտիրմէքէ Թէչվիգ իթմէքտէն իճթինապ խտուպ, սուրէթը զահիրէտէ՝ վուգուաթըն ճէրէյանընա սէյրճի օլմուչ տըր.

Ռումանիատա Մ. Գրաթիանօնըն րիյասէթի Թահթընտա պուլընան «լիպէրալ» ֆըրգասընըն պիր տահա մէվգըի իգթիտարա կէլմէմէսի, վէ Ռուսիա Թարաֆտարը աստ օլընան Մ. Գաթարճի պիր միւտտէթ պաչ վէքալէթտէ պուլընտըղը կիպի, միւմաիլէյհին ինֆիսալը իւզէրինէ Թէչէքքիւլ իտէն գաբինէօնըն տա Մ. Գրաթիանօնըն բօլիթիգասընա խիլաֆկիր պուլընմասը՝ Պալգան հիւքիւմաթընտան Ռումանիատա տախի Ռուսիա տէվլէթի իչին միւսայիտ պիր հալ Թէչքիլ իթմիչ իսէ տէ, տէվլէթը միւչարիլէյհա՝ օրատա տա քէնտիսինէ միւսայիտ օլան պու Թէմայիւլի սուի իսթիմալ իթմէք ճիհէթինէ կիթմէյուպ, —պաթընէն պու հալէրի Թէշվիգ իթսէ պիլէ—զահիրէն՝ եանի բէսմի սուրէթտէ՝ «սէյրճիլիք» հալինի կէչմէմիչ տիր.

Ռուսիանըն Սըրպիսթան վէ Ռումանիա իչլէրինտէ իլթիզամ իթտիկի պու մէսլէք պիր հիսապա միւսթէնէտ տիր.

Եվրոբատա Ռուսիայա խիլաֆկիր օլան ֆըրգալարըն, վէ էզճիւմլէ Պուլկարիսթանտա իչ պաչընտա պուլընանլար իլէ, Աւսթրիա-Մաճառ վէ Ինկիլիզ տիրլօմաթլարընըն Ռուսիայա գարչը էն զիյատէ «Պալգան հիւքիւմէթլէրինի ալէթ իթմէք, վէ անլէրի եումմագ իսթէյօր» տէտիքլէրի մալիւմ տիւր. Ռուսիա՝ Պալգան հիւքիւմէթլէրի իլէ սաիր Սլավլարա —(վէ էզճիւմլէ Աւսթրիա Սլավլարընա)— «պէն քիմսէյի եումմագ իսթէմէմ. քիմսէյի տէ ալէթ իթմէք իսթէմէյօրըմ. պէնիմ մագսատըմ խայրխահլըգտան իպարէթ տիր.» տէմէք արզուսընտա տըր. Պալգան հիւքիւմէթլէրինին իչլէրինտէ ղայէթ ինթիզամքէարանէ տավրանմասը —իւչ տէվլէթլէր իթթիֆագընըն վէճուտընըն հասըլ իթտիկի մէճպուրիյէթտէն մաատա— պիր տէ պու հիսապըն նէթիճէսի տիր. Ռուսիա տիրլօմաթլարը չիմտի իսթիգլալա ալըշմըշ օլան Ռումանիալըլար իլէ Սըրպլըլարա, վէ եախօտ մութիթարիյէթը իտարէյէ մալիք օլան սաիր Սլավլարա՝ քէնտի հուգուգ վէ գավվիյէթլէրինի Թէհլիքէտէ աստ իթտիրէճէք պիր բօլիթիգա կէօսթէրմէքինին ֆէնա նէթիճէլէրինի անլամըչլար տըր. պունըն իչին Ռուսիա պու պիթարաֆլըգ բօլիթիգասը իլէ՝ քէնտի տիւշմէնլէրինին խոտտալարընը Ռուսիայա մուավէնէթ իթմէլէրի միւհթէմիլ օլան ունսուրլարըն նազարընտա պիլֆիիլ չիւրիւթմէք իսթէյօր. պու պիր հիսապ տըր, վէ միլլէթլէրին պազէն զաճիրի հալտէն նէ գատար գօլայ ալտանտըղլարը նազարը տիգգաթա ալընըր իսէ, պու հիսապըն պիւթիւն պիւթիւն եանլըչ աստ օլընամայաճաղը տէրքեար տըր.

Ռուսիանըն պու բօլիթիգասընտա իքինճի պիր հիսապ տա՝ Թէլաչ իլէ հասըլ խտիլէն պիր նուֆուզըն, ղալէյանը էֆքեարը մուճիպ օլարագ եինէ օ սուրէթլէ մահվ օլմասը ինթիխալլինին չիմտի Ռուս տիրլօմաթլարը Թարաֆընտան էվվէլքինտէն տահա զիյատէ նազարը տիգգաթա ալընմագտա պուլընմասը տըր. Ֆիլիպէ հատիսէսինտէն սօնրա բրէնս Ալէքսանտըր Պուլկարիսթանտան չըգմաղա մէճպուր իտէն վուգուաթ՝ Ռուսիայա միւսաիտ օլմագ իւզրէ—Թէլաչ իլէ—հասըլ խտիլմիչ պիր հալ իտի. Ֆագաթ պու հալ պիր բույա կիպի կէչիպ անը միւթէաքըպէն հասըլ օլան ղալէյան՝ Ռուսիանըն պիր տահա Պուլկարիսթանտա նուֆուզ բէյտա իտէմէմէսինի մուճիպ օլտու. Քէնտի հազգ վէ իսթիգլալլարընը սէվմէկէ Պուլկարլարտան տահա զիյատէ ալըշմըշ օլան Սըրպլըլար իլէ Ռումանիալըլարըն իչլէրինէ Ռուսիանըն բէնտախինէ միւսայիտ աճվալ զուհուրինի սուի իսթիմալ էյլէմէսի, տահա պէօյլէ պիր ղալէյան հասըլ իթէպիլիր իտի. Ռուս տիրլօմաթլարը՝ վուգուաթը ճէպր ալթընտա պուլընտուրմագտա չալըշմագտան իսէ՝ սէյրճի օլմաղը, Ռուսիայա միւսայիտ աճվալըն քէնտի քէնտիսինէ հասըլ օլմասընը պէքլէմէյի տահա զիյատէ ըսլահ կէօրմէք, Եվրոբա իչլէրի էօյլէ պիր հալտէ տիրլէր քի՝ խուսուսիլէ Պալգան իչլէրինտէ՝ Ռուսիանըն պիր աղ Թէչթիտ մէսլէք իթմէսի՝ մուհարէպէյի գուզուրինէ գօլայլըգլա սէպէպ օլա պիլիր. մուհարէպէ իսէ՝ բէք չօգ սէպէպլէրէ մէպնի Ռուսիանըն իչինէ կէլմէզ. պու հալտէ նէ՛ չիւն լիւզում կէօրիւլմէլի իտի.

* *

Սըրպիսթան վէ Ռումանիա իչլէրինտէն Պուլկարիսթան մէսէլէսինէ նագլը քէլամ իթտիկիմիզ հալտէ՝ Ռուսիանըն պու մէսէլէտէ տէ «սէյրճիլիք» բօլիթիգասընտա տէվամ իթտիկինի միւչահէտէ իտէրիզ. Պուլկարիսթան մէսէլէսի կէչէն սէնէ զարֆընտա՝ բէք չօգ միւնասէպէթլէր իլէ Եվրոբալը տիւշիւնտիւրտիւ. Մ. Սթամպուլօֆ իլէ արգատաշլարը՝ իքիտէ պիրտէ զարիֆ չայիալար չըգարմագա պաշլամըշ տըրլար. պու չայիալարըն Իթթիֆագը Միւսէլլէսի Թէչքիլ իտէն տէվլէթլէրի իչզալ իթտիկի զէմանլարտա՝ Ռուսիանըն հիչ պիր Թէպլիղաթտա պուլընմայըպ պիլա հարէքէթ տուրմասը՝ «պու հալէրին զուհուրի Թապիի չէյլէր տիր» տէմէք կիպի պիր չէյ իտի. հալ պու քի Սէն-Բէթէրսպուրկ գապինէթօսընըն ախիրէն Պուլկարիսթան իսթիգրազը հազգընտա տէվլէթլէրէ վուգու պուլան Թէպլիղաթը՝ Ռուսիա տէվլէթի Պուլկարիսթան իչլէրինէ սէյիրճի օլմագտա իսէ տէ, պու մէսէլէտէ էվվէլճէ սէրտ իթտիկի խոտտալարըն պիր հարֆընտան պիլէ վազ կէչմէյէճէկինի անլաթտը. վէ մէզքիւր տէվլէթին սօն Թէպլիղաթը պու նօգթայի նազարտան Թէլագգը օլընըր իսէ, Եվրոբա բօլիթիգասընըն Թէհլիքէլի ճիհէթլէրինին պաշլըճալարընտան պիրի անլաշըլըր.

* *

Ումումի բօլիթիգատա Ռուսիայը՝ բէսմի սուրէթտէ սաիր տէվլէթլէր իլէ եակըն միւնասէպաթընտա պէրտէվամ պուլըրըր.

1888 սէնէսի զարֆընտա Կալիցիա հուտուտը մէսէլէլէրի Ռուսիա իլէ Աւսթրիանըն միւնասէպաթընը բէք կէրկին պիր հալէ կէթիրմիչ օլտըղլարը հալտէ, 1889տա պէօյլէ չէյլէր վուգու պուլմատը, Ասիայի Վասաթիտէ տէ Ինկիլթէրրա իլէ հիչ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի.

Շիմտի պիր տէ Ռուսիա էֆքեարը ումումիյէսի գալըր. պազը Եվրոբա կազէթալարը պու սէնէ զարֆընտա Ռուսիա էֆքեարը ումումիյէսինտէ սապըրսըզլըգ ասարը կէօրմէք իսթէմիչլէր տիր. Ֆագաթ պու պապտէքի չայիալարըն նէ գատար սաճիհ օլտըգլարընը անլամագ օ գատար միւշքիլ տիր քի՝ մէսէլէնին պու ճիհէթինի Թէսպիթէ իճթինապ իտէրիզ.

ՏՈՒՑՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՆԻ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

Իլան

Սալը հալ չուպաթընտա (փետր.) միւտտէթը իլթիզամիյէլէրի միւնգազիյէ օլաճագ օլան Իզմիր վէ Վիլայէ պալըգխանէլէրիյլէ Ֆօչա վէ Գուլա վէ Պրրտէնիյ վէ Զագալ-Պրրոնը վէ Չիլազմագ վէ Էսկի-Բէրրիգ նամ տալեանլար բուսումը խտարէսինէ 306 սէնէսի մարթընտան 309 սէնէսի չուպաթընըն 28ինճի կիւնիւնէ գատար 4 սէնէլիկի Թօբտան վէ եա բարչա բարչա օլարագ իհալէ խտիլմէք իւզրէ Իզմիր Տուլունը Ումումիյէ նէզարէթինէճ միւզայէտէյէ գօնըլըրըլընտան, պունլարա Թալիպ օլանլարըն՝ նէզարէթը մումաիլէյհայա միւրաճաաթ իթմէլէրի լազըմ կէլէճէյի իլան օլընըր.

8 քեանունը սանի 305

ԷԹՆՕԿՐԱՖԻ

Պահճէճիք մէքթէպի մուալլիմլէրինտէն Անտրէասեան Երուանդ էֆ.նին «էթնօկրաֆի» (ազգագրութիւն) իսմինտէն պահիս օլարագ մէքթէպը մէզքիւրտէ իյրատ իթտիկի, վէ կազէթամըզըն 1374 նումէրօյը նիւսխէսինտէ տէրճ իտիլտիկի նութգըն տէվամը տըր.

Ա. ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքակիրթները և Անքաղաքակիրթները

(Շարունակութիւն եւ վերջ)

Գիտէք թէ կրօնն յոյժ անկեալ վիճակ մ'ունի անքաղաքակիրթ ժողովրդոց մէջ, չունի կանոնաւոր զարգացումն, չունի այն բարձրագոյն հեղինակութիւնն որ քաղաքակիրթ ժողովրդոց մէջ յառաջ կը բերէ միշտ սքանչելի օրինակներ անձնուրացութեան, դիւցազնութեան, վեհանձնութեան և պարկեշտութեան որք ծանօթ են մեզ մարտիրոսութիւն անուամբ. Աւստրալիացին կրօնք չունի գրեթէ, աստուածութեան վերայ որոշ գաղափար ամենևին չունի, վերջին աստիճան դիւրահաւան է, կը հաւատայ երևւոյթներու, գիշերը բոլոր անդամներով կը դողայ երբ մինակ ճամբորդէ, Եւրոպացի քարոզչաց ջանքերն ի դերև ելած են այս կոշտ ցեղերուն յեռանդեց մաքերուն առջեւ. Սակայն մասնաւոր քանի մը արարողութիւններ ունին տարւոյն մէջ, տղու մը երիտասարդ լինելուն նշանն է երկու հատու ատամանց միոյն բարձումն, սոյն միջոցին տեղի կունենան նաև մարմնոյ վերայ զանազան կտուածներ. Այս արարողութեանց կընկերանան տարօրինակ պարեր ... կոչուած, կտեալ երիտասարք խարոյկներու չուրջ խենդի պէս կը վազեն և ամենէն խայտառակ բաներն կընեն. Ցուցարկւորութիւնն կը կայանայ մեռեալն պարզապէս թաղելուն մէջ ձեռքերն խաչաձև բրած և սրունքներն ծալլուած. Աւստրալիոյ հարաւային կողմը երբեմն մեռեալը կ'այրեն. Ներկայ եղողներն մեռելոյն մարմին մէջ կը խօթեն փոկեր, չուաններ, կարծելով թէ այս ամենն անդին աշխարհին մէջ չատ օգտակար կ'ըլլայ մեռելոյն. Ընկերական կազմակերպութիւն բնաւ չունին, հարկ չէ ըսել ձեզ թէ քաղաքակիրթ ժողովրդոց մէջ ո՛րքան բազմախառն է այդ ընկերական կազմակերպութեան մեքենայն, այն զանազան օրէնքներն՝ որ մեր երկրաց մէջ կ'ապահովեն մեր նիւթական և բարոյական կեանքն՝ բոլորովին անծանօթ են այս մեր անքաղաքակիրթ ցեղակցաց. Ամենէն զօրաւորն ժամանակի մը համար ցեղին առաջնորդն կը լինի. Աւստրալիացիք օր ըստ օրէ սպառելու վրայ են, սպիտակներու մէջ չեն կրնար ապրիլ, անապատներն կը փախչին անոնց երեսէն, և հոն կը մեռնին ան-

(290)

ԳԸՋԸԼ ՎԱՍԻՅԷԹՆԱՄԷ

ՄՈՒԵԼԼԻՖԻ

ՔԶԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ՄՈՒԹԷՐՃԻՄԻ

ՑԻԳՐԱՆ ԱԳԱՄՆԱՆ

Պու սիւզլէ միւսաֆիր ճէվապ վէրէրէք.— Էն էվվէլ եարաճագ չէյ չու տըր. պու պէտպախթ տէլիգանլը պէրմիւթատ հանկը օտատա եաթար իտի իսէ օրատա եաթաղընը հազըրլայընըզ. . . չարուգ կիտինիզ. . . —տէտիքտէ, պէսլէմէ գարը՝ պու Թէնպիհի իճրա իթմէք իւզրէ տիշարը չըգտը.

Միւսաֆիր տէտիկիմիզ եապանճը աստամ՝ Շուազի-լը-Ռուա սթասիօնընըն իտարէ գօմիսէրի օլուպ, ըէրիան աշաղա էնտի վէ Նաչէյի եօգարը չըգարմաղա էմր վէրտի.

Շըմէնտըֆէր ամէլէսինտէն իքի քիչի՝ Նաչէնին պուլընտըղը արապանըն իւսթիւնէ չըգըպ ուսուլճաճըգ Նաչէյի եօգարը գալտըրտըլար վէ եիւզլէնիպ նէրտիվէնտէն եօգարը չըգտըլար.

Մատամ Լալաստ՝ գարըս գանատլարընտան պիրինէ Թութունարագ, քէնտի օտա գարըսընըն էչիկի իւզէրինտէ պէքլէյօր իտի.

Մէրգումէ գարը՝ Նաչէյի կէօրիւնճէ սիւրրի Թութտու, վէ տիւշմէմէք իչին եանընտա ավտէթ իթմիչ օլան Շուազի-լը-Ռուա գօմիսէրինին եարտըմընա միւհթաճ օլտու.

Մատամ Լալաստ՝ գօմիսէրէ տայանարագ, Թիթրէյէ Թիթրէյէ իքի ամէլէնին արգասը սըրա կիթտի, վէ պէսլէմէ գարը՝ մէրգումանըն ամէլէյէ միւթէվէֆֆանըն օտասընը կէօսթէրտի.

Պու իքի չախս՝ սըյաճ պիր եօրթիւ իլէ եօրթիւլմիւչ օլան Նաչէյի եաթաղըն իւզէրինէ վազ իտէրէք չէքիլիպ կիթտիլէր.

Տուլ գարը՝ եաթաղա տօղրու իլէրլէյիպ էլինի մէզքիւր սըյաճ եօրթիւյէ ուզաթտը.

Գօմիսէր.— Ա՛հ, մատամ, մէնհուս պիր մէնզարէ կէօրէճէքսինիզ. . . Ալլահ աշգընա օլսուն, հիչ օլմազսա քէնտինիզի աճըըլըգ պազմայընըզ, զիրա տահա զիյատէ քէտէրինիզի մուճիպ օլաճագ վէ գալպինիզին եարէսինի բիւրխուն էյլէյէճէք տիր. . .

Մատամ Լալաստ՝ աղլայարագ.— Մէթանէթ իւզրէ օլաճաղըմ, էֆէնտի. . . գավի վէ սըրգը տուրաճաղըմ. . . սօն պիր տէֆա կէօրմէք իսթէրիմ. . . —տէտի վէ սըյաճ եօրթիւյի ճէնազէնին իւզէրինտէն եօթէյէ աթտը.

Տուլ գատըն պունը եապար եափմազ տիւչարը տէհշէթ օլարագ վէ կէօզլէրինի իքի էլլէրիյլէ գափայարագ կէրի կէրի կիթտի.

Մէնզարէ հագիգաթէն մէնհուս իտի.

Նաչէնին բարչա բարչա եըրթըլմըչ օլան րուպալարընըն արա եէրինտէն բարչա բարչա օլմուչ օլան էթլէրի վէ էզիմ էզիմ օլան քէմիքլէրի կէօրիւնիյօր իտի.

Եալընըզ պաշը Թէքէրլէք ալթընա բասթ կէլմէյիպ չիյնէնմէմիչ, վէ անճագ պիր աղ էթ վասէթասըյլա կէօվտէսի իւզէրինտէ գալմըչ իտի.

Պէսլէմէ գարը տիզ չէօքիւպ տուավալար օգումաղա պաշլատը.

Մատամ Լալաստ արթըգ պագմաղա ճէսարէթ իտէմէյօր իտի.

Մէրգումէ տուլ գարը՝ պիր սանտալեա իւզէրինէ տէվրիլիպ պօղուգ պիր սէտա իլէ քէքէլէյէրէք.— Ա՛հ, պու նէ՛ տէհչէթլի չէյ. . . պու նէ՛ տէհչէթլի հալ . . . արթըգ պու տիւնեա պանա հարամ տըր, պու տէհչէթլի ֆէլաքէթէ պէն թայանամայըմ էօլէճէյիմ. . . —տէտիքտէն սօնրա, պէսլէմէ գարըյա խիթապէն իլավէ իլէ.— Ժիւլի՛, գարուճըմ կիտիպ սէօյլէյինիզ, չարուգ Միրօմէնիլ սօգաղընտա տօգթօր Թօմբսընըն գօնաղընա կիթսին. . . քէնտիսինի պուլսուն . . . իգթիզա իտէրսէ պէքլէսին. . . ալըպ կէթիրսին. . . եօլէճէյիմ հըսս խոսկեօրըմ, եալընըզ օ պէնի գուրթարապիլիր. . . —տէյինճէ, Ժիւլի ալէլաճէլէ օտատան տիշարը չըգտը.

Պէսլէմէ հէնուզ նէրտիվէնին իւզէրինտէ իքէն, Մատամ Լալաստ քէնտիսինի չաղըրըպ իլթիզամ...

Ժիւլի ավտէթ իթտիքտէ գօմիսէր՝ մէրգումէյէ տէտի քի,

—Մատամըմըզ պայըլտը. . . մէրգումէյի պու օտատան պաշգա պիր եէրէ կէօթիւրմէլի. . . ազըլ պաչընա կէլտիքտէ պու մէնզարէյի արթըգ կէօրմէմէլի տիր.

Ժիւլի.— Եօյլէ իսէ, էֆէնտի, մէրգումէյի քէնտի օտասընա գատար սիւրիւքլէ կէօթիւրմէլի.

Պունտան գօլայ պիր չէյ եօգ իտի, զիրա Մատամ Լալաստ պիր գօլթուգ սանտալեասընըն իւզէրինտէ պուլընըպ, մէզքիւր սանտալեանըն այագլարը տա մագառալը օլտըղընտան, տէրհալ օ պիր օտայա նագլ օլունտու.

* *

Օգույանլարըմըզըն տէրխաթըր իտէճէքլէրի իւզրէ, օ կիւնիւ, եանի բազար էրթէսի կիւնիւ Տօգթօր Թօմբսընըն Բարիզտէ իգամէթի միւնասէպէթիյլէ վէրէճէկի սուարէ վուգու պուլաճագ իտի.

Իչպու քիւչաստ սուարէսի բէք բարլագ օլաճաղընտան, Միրօմէնիլ սօգաղընտաքի գօնագտա սապահտան պէրի իլէ հէր չէյ ալթիւսթ իտի.

Պիր Թագըմ տէօչէմէճիլէր, եօրկանճըլար վէ խանէ Թէզյինինէ տաիր սաիր էսնաֆլար էվէ տոլմուչ, քիմիսի տէօչէմէլէրի տիւզէլթմէքտէ, քիմիսի պէօյիւք նէրտիվէնին նատիտէ նէպաթաթըլա Թէզյինի իթմէքտէ, քիմիսի եէնիտէն պիր Թագըմ ավիզէլէր ասմագտա վէ քիմիսի տախի եօգեէյէ պէրէրէ չիչէքլէր վէ եէշիլլիքլէր վազ էյլէմէքտէ իտիլէր.

Ժագ Լաքարտ իլէ Բասգալ Սօնիէնին պէօյիւք իւմիտի պու սուարէնին իւզէրինտէ օլուպ, պու սայէտէ տօգթօրըն չէօհրէթինէ Թէշիրը ազիմ հասըլ օլաճագ, վէ պէօյիւք աստամլարլա տահա չօգ միւնասէպէթ բէյտա իտիլէճէք իտի.

Պու եօլտա միւնասէպէթլէր բէք գուվվէթլի օլսուն, չայէտ պազը չիւպհէլէր վագը օլսա պիլէ, տօգթօր Թօմբսըն՝ օ սայէտէ եաղըյը գուրթարաճագ վէ Նամուսը պիր աստամ գանն օլընաճագ իտի.

Հէմ տէ քի՞մ անըն հագգընտա չիւպհէ իտէպիլէճէքտի.

Էճնէպիլէր Բարիզէ կէլինճէ բուլիս նէզարէթի անլէրի գօլլար իքէն, մէրգում Ամէրիգալը մէչհուր տօգթօրա նէզարէթը մումաիլէյհա՝ հիւրմէթ ու րիայէթ իպրազ իթմէքտէ պուլընըյօր իտի.

(Տէվ-ի)

ստւաղ, այսօր 80000 հազիւ կան, հարիւր տարուան մէջ բոլորովին պիտի անհետանան։ Այս բոլոր ման բամանութիւններն կրկնելու աւելի պիտի ունենանք միւս անքաղաքակիրթ ցեղից պատմութեան մէջ, վասն զի հարկ է գիտնալ թէ մարդկային բոլոր ցեղերն բարոյական և մտաւորական միևնոյն ծագումն ունենալով, նմանօրինակ յատկութիւններ, սովորութիւններ, բարքեր և արարողութիւններ ունին։

Աւստրալիացիներէն անմիջապէս յետոյ կուգան Բաբուինները. սոքա հաստատուած են Աւստրալիոյ հիւսիսային կողմը, Նոր-Կուինէա կղզւոյն մէջ. Բաբուացին Ովկիանիոյ մէջ Ափրիկէի խափշիկն է, կրնանք ըսել մանաւանդ իր գանգուր մազերովը, որք բուրդի պէս փունջ փունջ կը բուսնին գլխուն վրայ և շատ խնամք կը տանին այս մասին։ Բաբուացին կը թողու իր մօրուքը որ շատ խիտ է. կուրծքը, ուսերը, սրունքները, բազուկները թաւեղ են, և ասոր աւով կը տարբերի Ափրիկէի խափշիկէն որ ընդհանրապէս լերկ է. Բաբուին գոյնը սև է. ուրիշ ցեղերու հետ խառնուածներն՝ որք Դոռէ կը կոչուին՝ բաւական գորշագոյն են, իրենց միջին հասակն է 1 մեթր 53 սանթիմ արանց համար, 1 մեթր 50 սանթիմ կանանց համար։ Գլուխն դէպ ի վեր երկայն է, նմանապէս դէմքն. հարկ է որ գիտնաք գլխոյն այս երկայնութեան պատճառն. Բաբուներն սովոր են նորածին մանկանց գանկերն իրենց ձեռքով երկնցնելու կամ տափակցնելու, և ասոր երբ այս կերպով կը մեծնան՝ նոցա գլխոյն ձևն երկայն կամ տափակ կըլլայ։ Քիթը մեծ է, բերանը լայն և լոյն, տարօրինակ սովորութիւն մ' ունին ականջներուն ծայրը սրցնելու։ Կռուոյն զոր տեսանք Աւստրալիացւոց մէջ՝ աւելի տարածուած է Բաբուիններուն մէջ. այս մասին աւելի վայելուչ են քան իրենց դրացիներն. զոր օրինակ անպատճառ կը ծածկուին ու է բանիրով և մերկութիւնն յայտ հազուադէպ է։ Իրենց բնակարանք եւ բաւական ճարտարութիւն կը ցուցնեն, ունին ցիցերու վրայ հաստատուած հիւղակներ, 100 ոտք երկայն և 5 ոտք լայն և բարձր։ հիւղից մէջ ասոր և անդկան տերևակոյտ բազմոցներ պառկելու համար։ Գիտէք որ բոլոր անքաղաքակիրթ ժողովրդոց կահ կարասիքն իրենց զէնքերն են, այսպէս Բաբուին ունի իր սուր ցիցն, աղեղն. կը տեսնէք որ աստիճան մը Աւստրալիացիներէն վեր են, վասնզի աղեղն անծանօթ էր առ նոսա. ունին նաև քարէ դանակ և կացին, յաճախ մարդու ոսկրէ շինուած։ Ջանազան հողէ ամաններ կը շինեն, ուստի շատ քիչ անգամ հում կուտեն միսը. Ընդհանրապէս բուսոյն կ'ուտեն, կ'ուտեն նաև մողէզ, խոզ և ամէն տեսակ ճճիներ. Նոյն իսկ երկրագործութեան սկսած են, շատերը իրենց համար պարտէզիկներ եւ ունին զորս կը ջրեն և այլ և այլ ուտելի տունկեր կը մշակեն. Բաբուացին ճշմարիտ արուեստագէտ է, յիրաւի դեռ մանուկ, սակայն վերջապէս արուեստ է. ճարտար կերպով կը քանդակէ փայտը, շատ աղէկ կ'երգէ թմբուկով. Նաւակներ եւ ունին սուր կացիններով փորուած Բըռա… կոչուած, 15 մէթր երկայն բայց շատ նեղ, երկայն թիակներով. եթէ նաւակը շրջի, Բաբուն չը վախնար, վասնզի ճարպիկ լողացող ըլլալով դիւրաւ կ'ազատի վտանգէն։ Այս անքաղաքակիրթ ցեղերու մերձեցումն՝ թէև դիւրին՝ այլ վտանգաւոր է. եթէ աղէկ վարուիս, կ'ընդունին զքեզ, սակայն ամենափոքր պարագայէ մը կը վիրաւորուին և ըստ այնմ կը գործեն։ Սոցա ընկերական կազմակերպութիւնն դիտողութեան արժանի է. այրը ընտանեաց պետն է, և ըստ չափոյ կարողութեան՝ կիներ կ'առնու, բայց այս վերջնոց բաղդը բնաւ չնմանիր Թշուառ Աւստրալիացի կանանց բաղդին՝ զորմէ խօսեցանք. կինն իր ծնողքէն կը գնուի նուէրներով և ամուսնութիւնը կը կատարուի կանոնաւոր արարողութեամբ։ Ի՞նչպէս տեղի կ'ունենայ մեռելաթաղն. Թաղուելէն երկու կամ երեք տարի վերջ ոսկրներն կը փնտռեն քարայրներու մէջ դնելու համար. այս արարողութենէ վերջ միայն կրնան այրիք ամուսնանալ։ Բաբուներն կը հաւատան մահուանէ վերջ կեանքի մը, և յաճախ մեռելոց փոսին վրայ անձնասպան կը լինին. Բաբուն ամէն առարկայի մէջ ոգի մը կ'ենթադրէ, կոյինն, փայտին, ծառին կեղեւին, հիւանդութեան, խենդութեան մէջ. մասնաւոր կախարդներ ունի այս ոգիներուն դէմ կռուելու համար, կախարդն իրենց լեզուաւ Բ[illegible] կը կոչեն. կը հաւատան թէ բոլոր ոգիներն կը բնակին ծայրի մը մէջ զոր կը ցուցնեն, որուն շուրջը կը կատարեն անբարոյական պար մ' [illegible] կոչուած. Գիտէ՞ք ինչպէս բազմացեր են երկրիս բնակիչք. Բ[illegible] աստուածը զարմանալի ընկոյզ մը նետեր է երկրիս ծոցը, ուրկէց ծներ են մարդիկ. Առաջին անգամ երբ Եւրոպացիք այցելեցին Բաբուներուն, ծովային ոգիներ համարուեցան, և իբրեւ գերագոյն էակներ ընէիք չէին մերձենար ան կերակրոց՝ զորս Եւրոպացիք կուտային նոցա։ Ասոր և անդ ունին կուռքեր, փայտեղէն պատկերներ, որք [illegible] կը կոչուին. ի մի բան, կրօնքը դեռ տարրական վիճակի մէջ է Բաբուներուն ինչպէս բոլոր անքաղաքակիրթ ցեղերուն մէջ. սակայն գերագոյն էակէ մը երկնչելու, զնա ճանաչելու գաղափարն և բնազդն կը գտնուին առ հասարակ բոլոր ցեղերու մէջ. Պիտի վերջացնեմ առաջին դասախօսութիւնս Բաբուներուն բանաստեղծութեան մէկ փոքրիկ մասն յիշելով. Բաբուներն կ'երգեն թէ «օր մը ծովուն բոլոր ձուկերը աղաչեցին երկրին որ երգէ, երկիրը չերգեց, վասն զի ուրիշ զբաղմունք ունէր, զայրացան ձուկերը, խօսք մէկ ըրին, սկսան ո՛րքան ծեծել երկիրն որ վերջապէս տափակցաւ.» (1)

*
..

Բ. ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մարդկային մեծ ընտանիքն՝ ուր որ բազմացաւ՝ մեծամեծ փոփոխութիւններէ անցած է մինչեւ որ հասաւ ներկայ զարգացեալ վիճակին, թէեւ դեռ կան ոչ բաղում անկարեւոր ցեղեր որք նախնական սան դուլխին վերայ կանգ առած են և օր ըստ օրէ կը չիջանին անչչունչ. հանգամանաց և վիճակի այդ փոփոխութիւնք մասնաւոր անուններ կը կրեն յարմար այն իշխող նիւթին կամ տարրին որ ըստ մասին կը հայթայթէր մարդկային հօտին ապրելու և զարգանալու միջոց։ Ձեր մէջ զարգացեալ աշակերտք որ բաւական բարձր ուսումն առնլու վիճակին հասած են՝ գիտեն թէ ինչպէս սկսաւ մարդն ապրիլ. Աստուած իր նախախնամութեան անքնին տեսութեամբ մարդոց նկատմամբ հրաշքներ կատարելու կարողութիւնն իրեն վերապահած է, չը պահանջէր որ զարգացումն ու կատարելութիւնն ոստամբ լինին, կրնանք ըսել թէ ճակատագրական խորին գաղտնիք մը կը կառավարէ մարդոց գործերն ու իրերն և բոլոր ստեղծուած և ստեղծելիք արարածք քալած են և պիտի քալեն միեւնոյն ճամբէն ընդ որ անցան մեր հաւերուն հաւերն, և ընդ որ պիտի անցնին նաեւ մեր սերնդոց սերունդներն. այսինքն նախ տղայ պիտի լինին, ի մի բան, անքաղաքակիրթ ցեղ պիտի լինին, ապա ըստ աստիճանի զարգացման պատանի, երիտասարդ, այր, ամէն ոք ի մէնջ անշուշտ անցած է անքաղաքակիրթ ցեղին վիճակէն մեր մանկութեան ատեն, մարդն բոլոր չնչաւորաց պէս մերկ, անպատսպար, անկեալ վիճակէ մը անցած է մինչեւ որ հասաւ այժմեան իր կատարեալ զարգացման՝ շնորհիւ քրիստոնէութեան որով կը ներգործէ ի մեզ Աստուած, և շնորհիւ քաղաքակրթութեան որով մարդկային բանականութիւնն կուղղէ բնազդման խոտորումներն. Որքան դժուարութիւններէ, որքան անձկութիւններէ անցաւ խեղճ մարդկութիւնն, և մի զարմանաք ասոր վրայ, տղայք և մանաւանդ աշակերտք որպիսի դժուարութիւններ կը քաշեն զարգանալու համար. մասնաւոր մարզանքներ պիտի կատարեն ֆիզիքական ուժն զարգացնելու համար, մասնաւոր կրթութիւն՝ բարոյական ուժն ամրապնդելու համար, մասնաւոր լոյս պիտի հայթայթեն սիրտն ու միտքն լուսաւորելու համար։ Ընդարձակ անապատներ, լերկ ու չոր անտառներ, անպտուղ դաշտեր տարածուած ամէնուրեք, խեղճ մարդն ի՞նչպէս ապրի, գործիք չունի հողն իրեն հպատակեցնելու համար, ճարտարութիւն չունի լեռներէ գետերէ անցնելու եւ աւելի երախտաւոր բնութեան հանդիպելու համար, այսպէս յետ անկման Ադամայ մարդկութեան նախկին վիճակն ստորին վիճակ մ'է, պարզ բնութեան վիճակ մը. Երկրորդ ժամանակամիջոցին մէջ հազիւ մարդն կըրնայ մտածել թէ քարն կրնայ օգտակար ըլլալ իրեն, սուր քարն ըստ բաւականին կը գործածէ իր պիտոյից հայթայթման համար. այս ժամանակամիջոցին կըսեմք [illegible]։ Աւելի բարեյաջող ժամանակաց հանդիպեցաւ մարդկութիւնն, ո՛վ գիտէ ի՞նչպիսի զարմանալի և երջանիկ դիպուածով մը մարդ յաջողեցաւ ձեռք ձգել երջանկութեան և դիւրակեցութեան պատուական տարր մ' երկաթն, որով ի սկզբան թէ և անձեռներ և տձեւ գործիներ ձեւացուց, սակայն բաղդաւորաբար նախնի դարուց անկեալ վիճակէն մարդն [illegible] դարէն սկսաւ ապրիլ, կըրնանք ըսել յետոյ յաջորդաբար եկան [illegible] դարեր. Եւրոպական քաղաքակրթութեան ներկայ դարն կրնանք կոչել [illegible], յորում մարդկութիւնն կը յանդի կատարեալ զարգացման մը հասնիլ և այսպէս լրացունել իր [illegible] կամ իր խորհրդոց բարձրագոյն ծայրն ընդգրկել. Այս բանախօսութեան մէջ այսքան ընդհանուր տեսութիւն մը բաւ համարելով անցնիմք մեր բուն նիւթոյն, անքաղաքակիրթ ժողովրդոց անուանակարգութեան և պատմութեան. Մեր ընտրած կարգւան նախ պիտի խօսինք Մելանեզիացւոց վրայ և ապա Պոլինեզիաններու վրայ.

(Շարունակելի)

Եր[illegible] Տ. Ա[illegible]

(1) Այս եւ հետեւեալ բոլոր դասախօսութեանցս մէջ առաջնորդ ունիմ Աբէլ Հովլաքի, Ալպէր Ռէվիլի, Լը Դուրնոյի Մ[illegible] ցեղերն, Կրմնէց Պ[illegible] Բ[illegible] եւ Ը[illegible].

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՀԱՐԻԳԶԷՏԷԿԵԱՆԸՆԱ

ԻԱՆԷ

	Ղրշ՝
Էվվէլճէ իլան օլունան	147092
Խըտիվը սապըգ Իսմաիլ բաշա հազրէթլէրի	2000
Հասան Ֆէհմի բաշա հազր.	500
Տէֆթէրը Խագանի նէզարէթինտէն	2821
Միւքիւէ Թէգաւիւտ սանտըղընտան	1500
Ճէման	153913

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ քէաին Վօտինա գազասը գայմագամլըղը՝ Մարէթէնիւման գայմագամը սապըգ Հաֆըզ Ածմէտ էֆ. յէ,

Պիթլիս վիլայէթի տախիլինտէ քէաին Գուլպ գազասը գայմագամլըղը՝ մէրքէզ աշար միւտիրի սապըգ Իսմաիլ էֆ. յէ,

Գալըքեսէր նիյապէթի՝ սապըգ Գալաթա գատըսը Մէհմէտ Սաատէտտին էֆ. յէ,

Էտիրնէ վիլայէթինտէ Միրէֆթէ գազասը նիյապէթի՝ սապըգ Էտրէմիտ նաիպի Մէհմէտ Թէվֆիգ էֆ. յէ,

Վիլայէթը մէզքիւրէտէ Ճիսրը Մուսթաֆա Բաշա նաիպլիկի՝ Միրէֆթէ նաիպի Մէհմէտ Ֆէվզի էֆէնտիյէ,

Երկէնի Մատէնի նիյապէթի՝ սապըգ Միլօս նաիպի Ալի Րիզա էֆ. յէ,

Էնգուրէ վիլայէթինտէ Նալլը Խան գազասը նիյապէթի՝ սապըգ Ախթաբօլու նաիպի Իսմաիլ Հագգը էֆ. յէ,

Գասթամունի վիլայէթինտէ Այանճըգ նաիպլիկի՝ սապըգ Տիլէ նաիպի Մէհմէտ Նազմի էֆ. յէ,

Խարբութ վիլայէթինտէ Աքչատաղ գազասը նաիպլիկի՝ սապըգ Կէյէտէ նաիպի Մուսթաֆա Խուլուսի էֆ. յէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր.

ՏՕՓՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Թէտավիի խուսուսի՝ իլլէթը էփրէնճիյէ, վէ ալէթը թէնասիւլիյէյէ տաիր. Գալաթատա քէօփրիւ պաշը նօմէրօ 5.

ԲԺԻՇԿ ՇՐԷԲԷՐԻ

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Առանց գործիքի

Արանց, կանանց եւ տղայոց համար

45 ՊԱՏԿԵՐՈՎ

Հրատարակիչ գրավաճառ

Վ. Յ. Մ[illegible]

Անհրաժեշտ գիրք մը որ թէ՛ առողջին եւ թէ՛ հիւանդին միանգամայն պիտանի է.

Առողջ ես, կուզե՞ս առողջութիւնդ մշտատեւ ընել եւ միշտ կայտառ ապրիլ, կը փափաքի՞ս մանչ եւ աղջիկ տղայոց մարմինը զօրացնել, հետեւէ Գերմանացի բժիշկ Շրէբէրի եւ նորա ցոյց տուած շարժումներն ի գործ դնել տուր.

Հիւանդ ես, կուրծքդ, գլուխդ կը ցաւի եւ կամ շնչարգելութիւն, մաղձոտութիւն, մելամաղձոտութիւն, անդամալուծութիւն, թոքերու տկարութիւն, դժուարամարսութիւն, արտմային պնդութիւն, թանչք, թուլութիւն, երազափործութիւն ունի՞ս, ջանայ ճըշդութեամբ գործադրել Գերմանացի բժշկին պատուէրներն.

Սոյն գիրքն կը վաճառի ամեն գրավաճառաց քով, ի գին 5 ղրուշ.

5—1

ԵՐԿԱԹԱԳՈՐԾՆ

Լիմոնճեան Քերովբէ էֆ.նին էսէրը գալէմի պուլունան ԵՐԿԱԹԱԳՈՐԾՆ նամ էրմէնիճէ րօման՝ 2 ճիլտ օլարագ խիթամ պուլմուշ օլուպ, կէրէք մաթպաամըզտա վէ կէրէք Պաղչէ գաբուսընտա սաքին Պօղոս վէ Յակոբ աղալարըն տիւքքեանլարընտա վէ Աշճեան, Մարգարեան վէ Զարգարեան քիթապճը տիւքքեանլարընտա վէ սաիր քիթապճըլարտա 2 ճիլտի 15 ղր. ֆիյաթըլա ֆիրուխթ իտիլմէքտէ օլտըղը իլան օլընըր.

ՍԳՕԹ ԵՍԱՂԸ

Տէրսաատէթ 13 դեկտ. 1888

Մ. Սգօթ վէ Մ. Պօֆ,

Սըֆաթը րէսմիյէմ հասէպիլէ սիզին քիրէճ վէ սօտա իբօֆօսֆիթլի Մօրինա պալըգ եաղընը թէճրիւպէ իթմէկէ վէսիլէյապ օլամամըշտա իսէմ տէ, սաիր աթըպպա թարաֆընտան վագը օլան թէճրիւպէլէրտէն վէ քէզա պիզիմ խասթախանէլէրիմիզտէ պագը աթըպպայա իճրա իթտիրտիկիմ թէճրիւպէլէրտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, սիզին մէզքիւր թէրթիպինիզ խասթալար թարաֆընտան գօլայլըգլա ալընմագտա, վէ պիր խայլը զէմանտան պէրու ֆէննը թըպպըն իշպու թէրթիպտէ կէօրմիւշ օլտըղը պիւյիւք մուհասէնաթ թէկյիտ իթմէքտէ տիր.

Սէր Թապիպը հազրէթը Շէհրիյարի
ՏՕԳԹ. Լ. Լ. ՄԱՎՐՕԵԷՆԻ ԲԱՇԱ

(28)

ԿՈՐՏՕՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՔԵՐՈՎԲԷ ԼԻՄՕՆՃԵԱՆ

—Ո՛չ, ընդ միշտ ձեզի պիտի հնազանդիմ։

—Լա՛ւ, զաւակս. կ'երեւի թէ դուք արդէն այս անարգ արհեստին համար ծնած մէկը ըլլալու չէք։

—Ուրախ եմ որ այսպէս կը խորհիք։

—Ուրեմն պէտք է որ հրաժարիք անկից։

—Շատ անգամ մտածեցի այդ բանը. բայց վերջապէս մարդս ապրելու և իր խեղճ մօրաքոյրն ալ ապրեցնելու պարտաւոր է, երբ անիկայ իրմէ զատ ապաւէն մը չունի։

—Եթէ ձեզի ապրելու ուրիշ միջոց մը ցուցնե՛մ։

—Նախախնամութիւն մ'էք դուք, պարո՛ն։

—Հիմայ ո՞ւր պիտի երթայիք։

—Նաւ մը՝ որ կ'սպասէ նաւահանգստին բացերը։

—Այս վայրկենէս պէտք է որ ծովահէնութիւնը թողուք։

—Կը հնազանդիմ հրամաննուդ։

—Մի՛ կարծէք թէ չոր հրաման մ'է ձեզի տուածս. հիմայ ձեզի 100 Անգլիական ոսկի պիտի տամ, որպէս զի Անգլիա վերադառնալով ապրուստի ուրիշ միջոց մը ճարէք։

—Շնորհակալ եմ, ազնիւ պարո՛ն. բայց ողորմութիւն առնալը, ձեռք բանալով մուրալէ աւելի ծանր կուգայ ինծ։

—Ձեզի ողորմութիւն չեմ տար այդ գումարը, այլ միայն իբրև փոխ դրամ, յետոյ կրնաք հատուցանել զայն ինծ։

—Բայց ես ե՞րբ կրնամ տեսնել զձեզ նորէն։

—Դուք ո՞ւր պիտի հաստատուիք։

—Միտքս Լօնտօն հաստատուիլ է։

—Ես ալ վերջապէս հոն պիտի հաստատուիմ, կրնանք օր մը իրար գտնել նորէն։

Ուիլեըմ Հարթընի ազատարարը, խոստացած հարիւր ոսկին իրեն յանձնելով զէնքը տարաւ ողջ առողջ յանձնեց նաև այն մակոյկը, որ ծովահէնին վերադարձին կ'սպասէր։

Այդ ազատարարը և վեհանձն մարդը, ծերունի Նիկօն էր, որ այն ժամանակները օրիորդ Մաթիլտի հետ Սպանիա կը գտնուէր։

Երկու տարիէ աւելի էր որ Ուիլեըմ Հարթըն և Նիկօ, մէկ մ'ալ իրարու երես չէին տեսած։

Հէնրի Փայըրըլանտի և ծերունի Նիկօի մէջեւ տեղի ունեցած մենամարտի գիշերը, Ուիլեըմ Հարթըն իր բանեցուցած գինետունը գոցելով, լապտեր ի ձեռին կանցնէր այն ամայի փողոցէն, ուր ինկած էր օրիորդ Մաթիլտի պաշտպանը։

Նախկին ծովահէնը առանձին էր և երգ. մը մըմնջելով իր ճամբան կը շարունակէր, երբ մէկէն ի մէկ գետինը տարածուած զանգուածի մը առջեւ կանգ առաւ։

Երգը դադրեցաւ բնականաբար։

Լապտերը՝ զանգուածին ճիշդ քովը բերուեցաւ։

Դիակ մ'էր անիկայ։

Այսինքն ծերունի Նիկօին դիակը։

Ուիլեըմ Հարթըն, լապտերը անոր մոխիրի գոյն առած դէմքին մօտեցուցած ատեն ճանչեց այն օտարականը, որ երկու տարի առաջ իր կեանքը ազատած էր Պարչելօնայի մէջ չորս հուժկու Սպանիացւոց դանակներէն։

Եւ այն մարդը որ անդադար կը փնտռէր Լօնտօնի մէջ, իր շնորհակալութիւնը կրկին անգամ անոր յայտնելու, և անոր «փոխ տուած» 100 ոսկիին մէկ մասը իրեն վերադարձնելու համար, որովհետեւ հիմայ Մօնլայթի գինեպանը իր գործերը քիչ շատ կարգի դնելու յաջողած էր, այն մարդը՝ այն բարերարը կ'ըսենք, իր առջեւ գետին տարածուած կը տեսնէր անշունչ և իբրեւ պարզ դիակ մը։

Ուիլեըմ Հարթըն, նախ և առաջ յուսահատութենէն ձեռները դըլխին զարկաւ, և այս գործողութեան միջոցին լապտերը գետին ինալով՝ խորտակեցաւ, ապակիները ցիր ու ցան սալայատակին վրայ տարածուեցան, և ողջ գինեպանն ու մեռեալ սպասաւորը՝ կատարեալ մթութեան մէջ մնացին։

Հարթըն իր ազատարարին և բարերարին դիակը երեսի վրայ թողելով առնել քալելու կարող մարդերէն չէր, թէպէտև ինքը ծովահէն մը՝ այսինքն ծովու գող մը եղած էր։

Անկեց զատ, ծովահէնութեան անարգ կեանքի մէջ, վիրաւորել և մեռնիլ ըսուած բաները՝ սովորական բաներ ըլլալով, և Ուիլեըմ Հարթըն ինքն ալ այդ սովորական արկածից շնորհիւ յաջողակ վիրաբոյժ մը դարձած և այս կերպիւ իր ընկերակիցներէն շատերուն կեանքը փրկած գըտնուելով, չէր կրնար ծերունի Նիկօի դիակէն իսպառ հրաժարիլ, առանց իր գիտութեան մի փորձը ընելու անոր վրայ։

Ուստի առանց ժամանակ կորսնցնելու, սպանեալին դիակը շալկեց և մեծ դժուարութեամբ իր տանը ճամբան ձեռք առաւ։

Նախկին ծովահէնը այնչափ յուզեալ և մտազբաղ վիճակը մը մէջ էր, որ չէր կրցած նշմարել թէ խոշոր շուն մը կը հետեւէր իր քայլերը մինչև աղքատիկ բնակարանին դուռը։

Ուիլեըմ Հարթընի տան մէջ միայն իր մօրաքոյրը կար, որ անոր ներս մտած ատեն շալակին վրայ դիակ մը տեսնելով սարսափեր էր։

Այդ սարսափը չէր հետեւեր այնչափ դիակին տեսքէն, որչափ այն չարաչար կարծիքէն թէ իր քրոջը տղան, գողութեան նախկին արհեստը վերստին ձեռք առած ըլլալու էր։

Խեղճ Հարթըն դժուարաւ կրցաւ համոզել պառաւ կինը, թէ այն դիակը անվնաս դիակներէն էր, իր ազատարարին և բարերարին դիակն էր, և թէ իր ըրածը պարզ մարդասիրական պարտաւորութեան մը գործադրութիւնն ըլլալով, վնասակար հետեւանք մը չէր կրնար ունենալ եայլն։

Վիրաբոյժ նախկին ծովահէնը իր դժուարահաւան մօրաքոյրը հանդարտեցնելու համար յաջողելէն ետեւ, նաեւ յաջողեցաւ ամենամաքուր անկողինը պատրաստել տալ անոր, որուն վրայ տարածուեցաւ Նիկօի մարմինը։

Նախնական փորձերն ու խնամքները քիչ մը յոյս կուտային Ուիլեըմ Հարթընի, անանկ որ, գործակալ Սմիթ, օրիորդ Մաթիլտ, միւս երկու գործակալք, և հաւատարիմ Պլրտհաունտը իր աղքատիկ տունը այցելած ատեննին, արդէն կենդանութեան նշան մը նշմարելու կարող եղած էր դիակին վրայ, թէպէտև խիստ տարտամ և անորոշ նշան մը եղած ըլլար անիկայ։

Հարթըն՝ ամենայն պարզութեամբ և ամենայն անկեղծութեամբ պատմեց եղածը գործակալ Սմիթին, որ առաջին տեսութեամբ ճանչեր էր Մօնլայթ անուն գինետան պետը։

(Շարունակելի)

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 20 յունվ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	097-$\frac{1}{2}$
Օսմ. էսհամը աչըլըր	40-$\frac{1}{2}$
» » գարանտը	24-
» » Սէրի Ա	17-$\frac{3}{4}$
» » » Պ	24-$\frac{7}{8}$
» » » Ս	17-$\frac{3}{4}$
Օթօման 1871	94-$\frac{3}{4}$
Օսմանլը Պանգասը	11-$\frac{3}{8}$
Բուսիա խաթիգրապը	103-$\frac{1}{2}$
Մըսըր սուլ. մութթահըտէ	92-$\frac{3}{4}$
» իմթիյազլը	104-$\frac{3}{8}$
Տախրա Սանիյէ Մըսըր	82-$\frac{7}{8}$
Բօյլու խաթիգրապը	-
Մաճառիսթ. էսհամը 1877	-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25-47

Բարիզ 20 յունվ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % Ֆր.	87-55
» » 4$\frac{1}{2}$ %	106-82$\frac{1}{2}$
Եէնի Օսմ. էսհամը աչըլըր	17-95
» » գարանտը	17-95
Մէ-գտըլէ	
Սէրի Պ.	24-30
» Ս.	18-05
Բումէլի շըմէնտըֆէրի	75-75
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	-
» Պանգասը	524-
Գրէտի Լիօնէ	712-50
Գրէտի Ֆօնսիէ	1300-
Ֆօնթուար տ'էսգօնթ	610-
Սիւվէյիշ ագսիօնը	2275-
Բուսիա 3 % 1877	-
Իթալիա էսհամը	93-55
Մըսըր ֆօնս. մութթահըտէ	469-37$\frac{1}{2}$
Եունան 5 % 1879	463-75
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-26

Վիէննա 20 յունվ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	118-70
Բումէլի շըմէնտըֆէրի Ֆր.	38-
Օսմանլը Րէժի ագսիօնը	118-

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Եսհ. ում. տիւն ագչ. գապ.	19-20
» » » էն եիւքսէք	19-22
» » » էն աշաղը	19-20
Պու սապահ աչըլըր գ. ք.	19-20
Իսթիգրազը տախիլի տիւն գապ.	45-13
» » » էն եիւքսէք	45-24
» » » էն աշաղը գ. ք.	45-13
» » » աչըլըր	45 14
Մըսըր մութթահըտէ գապ.	-
Պու սապահ աչըլըր	-
Սէրի Ա.	40-
» Պ.	23-
» Գ.	19-20
Բումէլի շըմէնտըֆէրի	74-12$\frac{1}{2}$
Ազչէ ֆարգը	7-
Րէբօր Ղրշ.	32-
Հէվալէսիզ »	30-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի Ժէնէրալ	8-22
Սթամպօլ պանգասը	7-08
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	4-19
Թրամվայ	4-70

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ. տան	Ղրշ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108-20
Մէթալիք »	100-20
Պէշլիք »	103-10
Ալթըլըգ »	103-10
Ինկիլիզ լիրասը	110-13
Ֆրանսըզ ալթունը	87-28
Բօլ	91-
Գրէմից ալթունը	81-10
Գարպօն գայմէսի	08-28

ԹԱՍՖԻԹԷ ՔԵԱՂԸՏԸ

20) լիք քեաղըտ	-
50) » »	09-00
100) » »	-
500) » »	-
1000) » »	08 00
10 000) »	-

ՏՕԳԹՕՐ ՊԱՊԱԵԱՆ

Տօգթօրը մումաիլէյհ՝ լավուէթ (է-պէլիք), ապսի թէնասուլիյէ, բահիմ, խարար եօլլարը վէ չօճուգ խասթալըգ-լարը իչիւն միւթէխասսըս (սբէսիալիսթ) օլուպ Բարիզտէ իքմալը ֆէնն իլէ Պէյօղ-լունտա Պէյօլուք Բարմագ—Գաբուսու 5 նումէրօ իլէ մուրաճաաթ մուայէնէ-խանէսինտէ հէր կիւն էօյլէնտէն սա-աթ 11է գատար խասթա գապուլ ի-տէր, վէ չարշէնպէ կիւնլէրի տախի միւհթաճինի մէճճանէն թէտավի իտէր, վէ քէմաֆիլսասըգ սապահլարը սաաթ 5է գատար Գատըգէօյինտէ Մօտա ճատ-տէսինտէ վագը խանէսինտէ պուլընըր ։

25—24

Մագպուլ Իպրահիմ բաշա վագ-ֆընտան Սէլանիքտէ Պարօ մահալ-լէսինտէ մալիւմ էլ հուտուտ պիր պապ մաղազա խանէ պիլմիւզայէտէ 64400 ղշ. պէտէլ իլէ մահալլի թալի-պի իւզէրինտէ պուլընտըղընտան, մէզ-քիւր խանէյէ պէտէլը մէզքիւրտէնզի յատէ յէ թալիպ օլանլարըն իժարիսը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար 100տէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէսինի միւսթաահրպէն Տէրսաատէթտէ էվգաֆը հիւմայուն նէզարէթը ճէլիլէսի մուհասէպէի ումումիյէ խարէսինէ վէ մահալլին-ճէ մէճլիսը իտարէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր ։

1 Քեանունը սանի 305 5-5

ՔԻՐԱԼԸԳ ՏԻՒՔՔԵԱՆ

Սամաթիա ճատտէսինտէ Ագարճա Չէշմէսի իթթիսալինտէ քեարկիր տէ-բուննիտէ պիր օտա, պիր մաթ-պախ, պիր գույու վէ պիր ագ-տէսթխանէյի միւշթէմիլ քեարկիր պիր տիւքքեան քիրայա վէրիլէճէ-կինտէն, թալիպ օլանլարըն մաթ-պաամըզա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր ։

5—4

ԻԼԱՆԱԹ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

(Նումէրօ 1)

Պէյգօզ տէպպաղխանէսինտէ միւ-թէրագիմ օլուպ ֆիրուխթ օլունա-ճագ սըղըր տըրիսի
1000 քիլօ
պէհէրի 20 բարա ։
Բուսուլա թապըղնա մախսուս էլ-վան քեաղըտը
35 թօփ
պէհէր թօփը 35 ղրշ.
Բուսուլա թապըղնա մախսուս պէ-յազ Վէնէտիք քեաղըտը
32 թօփ
պէհէր թօփը 100 ղրշ.
Միւպայաա վէ ֆիրուխթ օլունա-ճագ պալատէ մուրագգամ իքի գա-լէմ էշեայա թալիպ օլանլարըն քեա-նունը սանինին տօգուզընճը կիւնի-մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթը Ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի ի-լան օլունուր ։
6 քեանունը սանի 1890

2—2

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

(Նումէրօ 2)

Վանտա պուլունան ասաքիրը Շա-հանէնին պիր սէնէլիք իտարէսի ի-չիւն մահալլինճէ մէվճուտ միւնագա-սատա պուլունան էրզագը միւթէ-նէվվիէնին պուրաճա իթթասըլնա իթա-լիպ օլանլարըն իժարիսը իլանտան իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթը Ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի ի-լան օլունուր ։
7 քեանունը սանի 1890

3—2

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ճանիպը ալիսինտէն

—

(Նումէրօ 3)

Լաճիվէրտ նէֆէրաթ չուհասը
75000 մէթրօ
պէհէրի 19 ղրշ.
Պօզ էնլի ապա
20000 մէթրօտան 25000 մէթրօ
պէհէրի 22 ղրշ. 30 բարա ։
Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչիւն հէման թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւ-նագասայա գօնուլան պէր վէճհը պալէա իքի գալէմ էշեանըն քեանու-նը սանինին օնընճը չարշէնպէ կիւ-նիւ գարարը գաթիսի վէրիլէպ վէ էրթէսի կիւնիւ տախի եուզտէ պէշ թէնզիլաթը գապուլ օլընաճաղըն-տան, թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթը Ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր ։
8 քեանունը սանի 1890

2—1

Իւզէրի եէշիլ չուհա գապլը սան-տըգ, ատէտ 11, պէհէր ատէտի 36 ղրշ.
Տէրի գապլը թահթա սանտըգ, ատէտ 60, պէհէր ատէտի 25 ղրշ.
Օարը սախթիյան ագչէ քէսէսի, ատէտ 350, պէհէր ատէտի 7 ղրշ. 30 բարա ։
Սիւրրէի հիւմայուն իչիւն միւպա-յաասընա լիւզում կէօրիւնէն պա-լատէ նէվ ու միգտարլարը մուրագ-գամ 3 գալէմ էշեա՝ գիյըլէրինտէ սուհարըէր ֆիյաթլա մալապլէրի էօհտէլէրինտէ պուլընտըղընա, վէ շէհրը ճարիի Բումինին 15ինճի բա-զար էրթէսի կիւնիւ սաաթ 9ա գա-տար հէր գաչ բարա վէ էրթէսի սա-ըը կիւնիւ քէզալիք սաաթ 9ա գա-տար 100տէ 5 թէնզիլ օլընըր իսէ գապուլ օլընըպ անտէն սօնրա թէն զիլ գապուլ իտիլմէյէճէյինէ պի-նաէն, նօգսանլարըըյա իթա իթմէք վէ սաւհա գիյաոտ մալիւմաթ ալմագ խիթէյէնլէրին՝ մէճլիսը իտարէի էվ-գաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։
8 քեան. սանի 305

3-1

ՄԻՇՏ 10 ՂՐՈՒՇ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՅՑԵՔԱՐՏԻ

(Ամէն լեզուաւ)

Ֆրանսական ընտիր քարտ. Այցետոմսի յատուկ նուրբ եւ սիրուն գրեր. Ազնիւ ճաշակ. Մաքուր եւ խնամեալ աշխատութիւն:

Դիմել

Տպարան Գ. Պաղտատլեան

Ցակոբեան խան, Կ. Պոլիս:

ՍԹԱՄՊՕԼ ՇԷՀՐԻՆԻ

ԹԷՆՎԻՐ ՇԻՐՔԷԹԻ

Սթամպօլ Հավա կազը Շիրքէթինին՝ կազ պօ-րուլարը վազ իթմէք ամէլիյաթը խիթամ պուլ-մագ իւզրէ օլտուղընտան, թարիֆասը մուճի-պինճէ ղայէթ խարէլի օլան իշպու ուսուլը թէնվիրիյէյի իսթիմալ իթմէք խիթէյէնլէր՝ շիրքէթը մէզքիւրէ յէ միւրաճաաթ էտէպի-լիրլէր ։

Խանէ վէ էպնիյէի սաիրէյէ ուզաթըլաճագ խուսուսի կազ պօրուլարընըն պէտէլի, վէ մա-հալլինէ վազ ու թէրքիպի մէսարիֆի ղայէթ ճիւզի օլուպ, ամիւխէքի թարիֆայա նազարըն էհալինին էն միւհիմ սընըֆը պիլէ պու կազը իսթիմալ իտէպիլէճէքլէր տիր ։

Բր.

4 մոմ գուվվէթինտէ 1 սաաթ եանան կազ	$2\frac{3}{4}$
5 » » » » »	» $3\frac{1}{4}$
10 » » » » »	» $6\frac{1}{4}$

Պու հիսապճա պիր սաաթտա ղայէթ բար-լագ օլարագ հավա կազը եագանլարըն 2—3 բարա անճագ սարֆ իտէճէքլէրի, վէ պունտան մաատա սու կազը վէ զէյթին եաղը եագան-լար կիպի լամպա վէ շիշէ վէ «կլօպ» վէ ֆիթիլ կիպի գըրըլըր վէ պիթէր շէյլէր տայմա սաթըն ալմագա վէ հէր կիւն շիշէ վէ կազ թէմիզլէ-մէկէ մէճպուր օլմայաճագլարը վէ եաղըըզ մուլուրը ալըր գաթլամագ իշի կէօրէճէքլէրի թէրքեար տըր ։

Պուտան մաատա էքսէր եանկընլարըն սու-կազընտան նէշէթ իթթիւկի մալիւմ օլուպ, հա-վա կազը շիրքէթի իսէ միւհէքէմ պօրուլար վազ իթմէքտէ օլտուղընտան, պունլարտան հիչ պիր եանկըն թէհլիքէսի օլմատըղը, վէ էկէր հավա կազը պուլընան պիր խանէ վէ եա սաիրէտէ տիկէր պիր սէպէպտէն եանկըն զուհուր իտէր իսէ պիլէ, հավա կազը պօրուլարընըն բաթլա-մագ վէ էրիմէք օլըրըզ վէ միւլէհօնլարճա մալ վէ էշեա տոլու օլան խանլարա հավա կազը ալընըր իսէ մալ սահիպլէրի եանկընտան էմին վէ բա-հաթ օլաճագլարընա շիւպհէ օլմատըղը աէր-քեար տըր ։ Վալիտէ խանը կիպի պէօյիւք խան-լարա հավա կազը ալընմագ իսթէնիլիրսէ չօգ ապուճէ պուլընըր իսէ, շիրքէթ էն միւհէքէմ կազ պօրուլարընը մէզքիւր խան գապուլարընա գատար մէճճանէն թէմտիտ իտէճէք տիր ։ Ան-ճագ հավա կազը սաաթը իսթէյէնլէրէ՝ շիրքէթը մէզքիւր իւճրէթլէ վէրիլէճէք, վէ պէհէր ին-կիլիզ միքեասը (խորանարտ) պաշըը հավա կազը իչիւն լիրա 100 ղրշ. հիսապըյլա 40 ղրշ. ալը-նաճագ տըր ։

Պէյլէ ումումա ֆաիտէլի վէ խարէլի պիր ուսուլէ ըշըգ եագմագ իչիւն մէզքիւր կազ շիրքէթինէ պաշնէ օլմագ խիթէյէնլէր՝ Գալա-թատա Օսմանլը Պանգասը գարշըսընտա Պէրէ-քէթ խանընտա շիրքէթը մէզքիւրէնին իտարէի ումումիյէսինէ, վէ եախօտ Սթամպօլտա Ֆիւան եօլընտա Ֆիրուզ աղա մահալլէսինտէ 138, վէ Տիրէքլէր Արասընտա Գալէնտէրխանէ մահալլէ-սինտէ 67, վէ Գումգաբու ճատտէսինտէ Պալի Բաշա եօգուշընտա 168, վէ Ֆէներաէ Մէյտան-տա Ապտի չավուշ մահալլէսինտէ 12 նումէրօլը շիւպէլէրինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր ։

ՔՐԷՏԻՎՆԵՍՑԷ Վ. ՍԷՕՐԼԱՐԸ

ԻՏԱՐԷՍԻ

Պէհէր հաֆթա օլարագ Տէրսաատէթ-տէ Իսքէնտէրիյէ վէ Սուրիա պէյնինտէ սէֆէրաթ բօսթասը ։

Է թիրէյլըը գարտանըն թաչմէ գօմանտասըն-տա Պէհէրա նամ վաբօր 1500 թօնէլաթօ համուլէսինտէ վէ 300 պարկիր գուվվէթինտէ օ-լարագ ալաֆրանկա յունվ.ըն 22ինճի չար-շէնպէ կիւնիւ էօյլէնտէն սօնրա ալաֆր. սաաթ 4տէ Տէրսաատէթտէն հարաքէթլէ ՋԱՆԱԳ ԳԱ-ԼԷ, ՄԻՏԻԼԻ, ԻԶՄԻՐ վէ ԲԻՐԷՅԷ օղրայարագ բազար էրթէսի սապահըըն 4 պուչուգ կիւն-տէն ԻՍԳԷՆՏԷՐԻՅԷՅԷ մուվասալէթ իտէճէք տիր ։

Եօլճու պիլէթլէրի ֆամիլեաճա վէ կիտիպ կէլմէ ալընտըգտա, թէնզիլը ֆիյաթլա ֆիւ-րուխթ օլունուր ։

Վաբօրտա պիրինճի սընըֆ սուֆրա թապը մը, պանեօ օտասը, հէքիմ վէ խըզմէթճի գա-տըն վար տըր ։

Եինէ բօսթաի մէզքիւրէնին ԻՍԳԷՆՏԷՐԻՅԷ-տէն հէր չարշէնպէ համ վաբօրլարը տօղրու ԵԱ-ՖԱ,յա հարաքէթ իտուպ ԻՍՔԷՆՏԷՐԻՅԷտէն 44 սաաթտա ՊԷՅՐՈՒԹա վասըլ օլուր, վէ ԹՐԱ-ԲԱԳԼՈՒՍ, ՄԷՐՍԻՆ վէ ԻՍԳԷՆՏԷՐՈՒՆա օղրար

Բօսթաի մէզքիւրէըն Գըրմըզը տէնիզէ իլէ-յէն վաբօրլարը հէր ճումա կիւնիւ Պրինտիզի բօսթասը չըգթըգտանսօնրա միւվասալէթինտէն սօնրա Սիւվէյիշտէն հարաքէթլէ, Ճիտտէ, Սուա-քին, Մասաւա, Հիւտէյտա վէ Ատէն իսքէլէ-լէրինէ ուղրար ։

Եօլճու, մալ վէ էմանէթ խուքուքիթմէք իս-թէյէնլէր՝ Սթամպօլտա Լոյտ Լօնտրէս Ճէօբ-րիւ պաշընտա Եէնի Վալիտէ խանընտա գումբանյանըն մէզքիւր աճէնթէլխանէսինէ միւրա-ճաաթ իթմէլի տիրլէր ։

Իշպու աճէնթէխանէ պէտէլի Մըսըրըն պիլ-ճիւմլէ բօսթա խարճլարընտան թէհիյէ [Մանտա-Բօսթ] տախի իթա իտէր ։

Հէր սընըֆ եօլճու իչիւն Պէ յօղլունտա Տօզրու եօլտա 170 նումէրօլու մահալտէ Մ. Մ. Թօմաս Գուգ վէ էվլատը աճէնթէլիքլէրինէ միւրա-ճաաթ օլընա ։

—— ——

ՄԱՅԷՐ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ

ԵԷՆԻ ՄԱՂԱԶԱՍԸՆԸՆ ՔԻՒՇԱՏԸ

ՍԹԱՄՊՕԼՏԱ ՔԷՕՓՐԻՒ ՊԱՇԸՆՏԱ

Պէօյիւք ատամլար, տէլիգանլըլար վէ չօճուգլար իչիւն հազըր վէ բըսմարլամա բուս-տալար ։
Սթամպօլ շէհրինտէ էրքէքլէրէ մախսուս էնվաի չէշիտ էլպիսէ ։
Հէր օն պէշ կիւնտէ մէվսիմէ մախսուս մօտա մալլար վիւրուտ իտէճէք տիր ։
Սաթըլան մալլարըն քեաֆֆէսի պիրինճի վէ տայանըգլը վէ տուգլին մալլար տըր ։
Մայէր գումբանեասընըն գաթէսի տայմա «ԷՅԻ ՎԷ ԷՀՎԷՆ ՄԱԼ ՍԱԹՄԱԳ»տան իպարէթ պուլընմըշ վէ տայմա տա էօյլէ օլաճագ տըր ։
Հայտէ յին պագ այըմ ՄԱՅԷՐԷ՛։

FARINE LACTÉE H. NESTLÉ

20 ՍԷՆԷԼԻՔ ՄՈՒՎԱՖՖԱԳԻՅԷԹ

32 RECOMPENSES
DONT
12 DIPLOMES D'HONNEUR
et
14 MEDAILES D'OR

Certificats nombreux
des
premières
autorités médicales
—

ՖԱՊՐԻԳԱ ՄԱՐԳԱՍԸ

ՔԻՒՉԻՒՔ ՉՕՃՈՒԳԼԱՐ ԻՉԻՒՆ ՄԻՒՔԷՄՄԷԼ ՆԱՖԱԳԱ

Քեաֆի միգտարտա օլմայան անա սիւտիւնին եէրինի թուտար, վէ սիւտտէն քեսիլմէ գօլայլաշտըրըր, վէ ղայէթ գօլայ սինէր.—ՆԷՋԻՔ ՄԻՏԷԼԻ ԵԷԹԻՔԷԼԷՐ իչիւն տախի նա-ֆագա էէրինէ սուրէթը միւֆիտէտէ իսթիմալ օլունըր ։
Պիր չօգ թագլիտլէրինտէն սագընըլմագ իչիւն հէր գութու իւզէրինտէ
ՀԱՆՐԻ ՆԷՍԹԼԷ, ՎԷՎԷՅ [Զուիչցէրի]
նամ մուճէրիտինին իմզասը պուլընմասընա տիգգաթ իթմէլի տիր ։
Պիլճիւմլէ պէօյիւք էճզաճէ վէ բագգալ տիւքքեանլարընտա պուլընըր ։
Նէթիճէ գումբանեասը 1889 Բարիզ Սէրկիի Ումումիսինտէ էն եիւքսէք միւքեաֆաթլա-րա նաիլ օլուպ, պիր ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻՒՔԵԱՖԱԹ վէ պիր ԱԼԹՈՒՆ ՄԷՏԱԼԵԱ ալմըշ տըր ։

ՊԷՕՅԻՒՔ ԷՃԶԱ ՏԷՊՕՋԻԹՕՍԸ

Ժ. ԱԼԷՔՍԵԱՆ

ԳԱՀՐԻՅԷ ՆԷՋԱՐԻՔ ՃԱԼԱԼԷՍԻ ՄԻՒԹԷԱՀՀԻՏԻ

Էճզախանէմի իքի սէնէտէն պէրու Եէնի Ճամիտէն Պաղչէ Գաբուսընտա Ճէլալ պէյ խանընըն ալթընտա 2 նումէրօլը մաղազայա նագլ իթմիշիմ տիր ։ Միւտտէթը մէզքիւրէ զարֆընտա մաղազամը քէմալ սընըֆը տախիլինտէ ղայէթ մունթազամ պիր մաղազայա իֆ-րաղ ու թահվիլ իթմէք իչիւն էլտէն կէլէնի տիրիղ իթմէմիշիմ տիր ։ Օրայա միւրաճաաթ իտէնլէր էճզաանըն նէֆասէթինտէն վէ ֆիյաթլարըն էհվէնիյէթինտէն բէք զիյատէ խոշ-նուտ օլաճագլար տըր ։ Էճզախանէ մէզքիւրտէ Ֆրանսա, Ինկիլթէրրա վէ Ալէմանիայըն մէշհուր թիճարէթ էվլէրի էճզալարը, քիւլլիյաթլը Լօմպարտա վէ Բէլէտտէ «սիւլֆաթ տը քինին», Նօրվէճիա խալիս պալըգ եաղը, Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ իլաճլարը [սբէսիա-լիթէ], Տէրսաատէթտէ պուլընմայանըն էն չօգը օլմագ իւզրէ մէքթէպլէր իչիւն ֆէննը քիմ-եա ալէթ ու էտէվաթը, գուլլանըլըրըը վէ «կալվանօբլասթիէ» մախսուս ալէթ վէ էճ-զալար, մէշհուր գօնեագ ֆապրիգալարը գօնեագլարը, Պօրտօ վէ Մալագա շարապլարը, Էվ-րօբա մամուլէ սուլարը, հըֆզըս սըհհաթ տէօքմէճիլէրի իչիւն «նիքէլ» վէ «անթիմօն», ճէրրահլը-գա միւթէֆէրրիգ հէր նէվի լաւազըմաթ, սըթրայէ տիւքքեանլարընտա գուլլանըլաճագ լէվազըմաթ, թօբտան սաթըլմագ իւզրէ պօշ շիշէլէր, տամփի թէֆաֆիտին (անթիփլօժիսթիգ) ուսուլի իւզրէ թէրթիպ օլունմըշ Լիսթէր բամպուգլարը վէ ղայրիհիմ վէ ղայրիհիմ պու-լընըր ։
Հէր թարաֆտան սըպարիշ գապուլ օլունըպ տօղրուճա իրսալ օլունըր, վէ միւշթէրիլէ-րին պիթթէճրիպէ միւշահէտէ իթթիւքլէրի իւզրէ, ուզագ մահալլէրէ կէօնտէրէճէք օլան մալ-լար քէմալը տիգգաթ վէ իհթինա իլէ էրիշթիրիլիր ։
Մաղազամըզա էվրօպատան խասաէթէն կէթիրթթիրտիկիմիզ վէ ազաճ աղըր իչիւն եարըմէչ մաճուն սաթըլըր, պու մաճունը պաղչէպանլարըն վէ պաղչէ մէրագլըլարըն իչինէ բէք զիյատէ եարար ։

ՀԱՐԻԳ ՎԷ ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱԼԱՐԸ

NORTH BRITISH MERCANTILE ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐԳԸՆԹԱՅԼ 1809տա թէէսիս	NORTHERN INSURANCE COMPANY ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ 1836տա թէէսիս

	Ինկ. Լիրասը		Ինկ. Լիրասը
Սէրմայէսի	3,600,000	Սէրմայէսի	3,000,0080
Ահթիյաթ ագչէսի	5,978,946	Ահթիյաթ ագչէսի	3,134,34
1885 սէնէսի հասըլաթը	1,788,964	1885 սէնէսի հասըլաթը	898·076

Սալիֆ իւլ պէյան իքի գումբանեա էհվէն ֆիյաթլա վէ միւթէտիլ շէրայիթլէ խանէ վէ էշեա վէ էմթիաի թիճճարիյէ վէ սաիրէ սիկուրթա իտուպ, գօզանըն վուգուունտա աէրագսըզ պէրմէ-ճիւղը մուգավէլէ թազմին իտէրլէր ։ Եանկըն ճիհէթինտէ թազմինաթ 15,000,000 Ինկ. լիրասը ։

ՏԷՆԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Maritime Insurance Cie.

Սէրմայէսի Ինկ. լիրասը 500,000 Իհթիյաթ ագչէսի Ինկ. լիրասը 120,000

Իշպու գումբանեա էհվէն ֆիյաթլա վէ միւթէտիլ շէրայիթլէ կէրէք վաբօր վէ կէրէք եէլքէն սէֆինէլէրի մէրաքիպ էմթիաի թիճճարիյէ, կէրէքսէ վէ նօլի պէտէլի սիկուրթա իտէր ։ Մուֆա-սալ մալիւմաթ իչիւն Գալաթատա Գօմիսիօն խանընտա մէզքիւր իքի գումբանեալար աճէնթի ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԷՐՈՒԲԵԱՆա միւրաճաաթ իթմէլի ։

ԳԱՆՍԸՐՋԼԸԳ

Քիմեաճը Ա. Տ. ՏԻՒՄԷՆԻՆ

ՄՈՒԳԱՎՎԻ ԽԱՊՊԻ

Գանսըզլըղա վէ անըն էսպապ ու նէթայիճինէ գարշը պիրինճի մուալիճէ ։

Պիր չօգ սէրկիի ումումիլէրտէ Ալթուն մետալեալարա վէ Իֆթիխար տիբլօմալարընա նաիլ օլմուշ վէ պիր խայլի մէշհուր հէքիմլէր թարաֆըն-տան թագտիր օլունըպ ալիմը մէշհուր Բասթէօր թարաֆընտան տախի իմ-զա իտիլմիշ տիր ։
Իւզէրինտէքի ԷՐԻՒԷՐտէ վէ թարիֆնամէսինտէ սուրէթը իսթիմալի պէ-յան ու թարիֆ օլունմըշ տըր ։
Ումումի տէբօզիթօսը՝ Գալաթատա Սէն Պընուա սօգագընտա 85 նու-մէրօլը Մ. Ժ. Բօսօլաթօ էճզախանէսի օլուպ, պիլճիւմլէ մունթազամ էճ-զախանէլէրտէ տախի ֆիրուխթ օլունըր ։

Ալթըն մէտալ, վ յինէ. 1883 Ալթըն մէտալ, Բարիզ 1879 Եւն.

QUINA-LAROCHE

ՇԱՐԱՊԸ ԻՔՍԻՐ

ՔԻՆԱ ԼԱՐՕՇ տախի պիր թէրքիպաթ օլմայըպ, թէտգիգաթ վէ մէսաիի՝ճիտտիյէ սէմէրէսի տիր, վէ պու սայէտէ սահիպի միւքեաֆաթը միւթէտէպէրէյէ նաիլ օլմուշ տըր ։
Իւչ նէվի գընագընըը պիր արայա ճէմ իլէ ղայէթ նէֆիս պիր Իքսիր թէրթիպ իտիլմէքտէ, իշթէ Քինա Լարօշըն տէրքեար օլան իւսթիւնլիկինին սըրը ու հիքմէթի պունտա տըր. միտէ խաս-թալըգլարը, իշթահսըզլըգ, գանսըզլըգ, սըթմա վէ էմսալի իլլէթլէր՝ մէզքիւր իքսիր վասըթա-սըլա գօլայճա թէտավի օլունըր ։
Բարիզտէ Տրուօ սօգագընտա 22 վէ 19 նումէրօլը մահալլէրտէ վէ սաիր էճզաճըլարտա ։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՕԴԻ ՕՐ.ՆՐԸԿ)

ՄՕՐԻՒ ՁԿԸՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իփօֆօսֆիթ տը շօւլ ու սօտայով

Պատրաստեալ ճեամբ ՍԳՕԴԻ Ա ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եօրք ։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մօրիւ ձկան հաւմ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրեւ իփօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւ-րամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն ։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:

Սթամպօլ աճէնթէսի Համմէր վէ Հիրցէլ

ԲՕԼ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՍԹԱՄՊՕԼ ՂԱԼԱՑԸՐՍԱՏԱ 80 ՆՈՒՄԷՐՕՏԱ

ՎՕՐՕՆ ՎԷ ՃԷՐՐԱՀԼԸԳԱ ՄԻՒԹԷԱԼԼԻՔ

ԱԼԷԱԹ ԹԻՒՃՃԱՐԸ

Մէզքիւր մաղազատա կէօզէ վէ ճէրրահլըղա միւթէալլիգ էնվաի ալաթ վ. էտէվաթ պուլունըր ։
Էզճիւմլէ, էուսնուրագ վէ սէրթ լասթիգտէն (գաուչուգտան) մամուլ մէ-գատտը միւթէֆէրրիգ, գասըգ պաղլարը, էնվաի շիրինկալար, Էլէքթրիգ մաքինալարը, միզան իւլ հավա (պարօմէթր), միզան իւլ հարարէ (թէրմօ-մէթր) վէ էյի ճինս կէօզլիւքլէր պուլընմագտա տըր ։
Մ. Բօլ Ֆօյաճեան՝ հէր նէվի սըբարիշաթ վէ թամիրաթը էհվէն ֆիյաթ իլէ իճրա վէ տէրէօհտէ իտէր ։

ՊԷՕՅԻՒՔ ԷՇԵԱ ՎԷ ՄՕՊԻԼԱ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ԳՈՒԼԷ ԳԱՊՈՒՍԸՆՏԱ Ն° 657

JEAN PSALTY ԺԱՆ ԲՍԱԼԹԻ

1867 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ ԹԻՃԱՐԷԹ ԷՎԻ.

Պէյօղլունտա Գասըրիսթան սօգագընտա Ցնճը տաիրէի պէլէտիյէ գարշըսընտա

ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԸՐՔԷԶ ՏԷՊՕԶԻԹՕՍԸ ՄԷՎՃՈՒՏ ՏԸՐ.

ՇԻՒՊԷԼԷՐ.

Պէյօղլունտա Տօղրու Եօլտա Աղա ճամիսի գարշըսընտա 127 նումէրօտա վէ Գուլէ Գաբուսընտա 659 նումէրօտա

Հէր նէվ վէ ճինս Էվրօբա վէ եէրլի մամուլաթը օլարագ չէշիտ չէշիտ էշեա վէ մօ-պիլեա, մէֆրուշաթ իչիւն էնվաի ճինս ու չէշիտ գումաշլար վէ ղայրիհիմ, Էվրօբանըն էն ալեա ֆապրիգալարընտան սանտալեալար, պանլար, [հարըմ լիրատան 30 լիրայա գա-տար] գարեօլալար պուլընըր վէ էն էհվէն ֆիյաթլա սաթըլըր ։
Մէզքիւր ֆապրիգատա իմալաթ իչիւն հէր նէվ մաքինա, ալէթ ու էտէվաթ մէվ-ճուտ օլուպ, հէր ճինս գուրուս քէրէսթէ տախի պուլունտըղընտան, ՏԱՑԵԱՆԸԳԼԸ, ՍԻՒՍԼԻ վէ ԷՀՎԷՆ ՖԻՅԱԹԼԱ Թըպգը Էվրօբա մամուլաթը կիպի մօպիլեա իմալ օ-լունըր ։
Քէզալիք մէզքիւր ֆապրիգա՝ թէբտիլ պիր խանէնին մէֆրուշաթ վէ մօպիլեասընը՝ սէ-պագէտէ իմալ, վէ կէրէք պուրա վէ կէրէք մէմալիքը էճնէպիյէտէ պու-լընան պիյէ իչիւն հէր սըպարիշը իճրա իթմէյի տէրէօհտէ իտէր ։ Մէմալիքը էճնէպիյէտէ պու-լընան զէվաթըն՝ Պէյօղլու Մէրքէզ Տէբօզունաքի մաղազայա միւրաճաաթ իթմէլէրի բէ-ճա օլունըր ։